

1 CORINTHIANS
TE PAS MUA PAUL KINAA TAMA
TE LOTU IKORINT
TE HAKATAAKOTO
TE PAS NEI

Tepas mua Paul kinaatama telotu iKorint ni sissii kitaratara inaa vana see ttonu teelaa essura itelotu Paul nihakamasike iKorint, teenaa naa ora ma naa hakataakoto naa tama te lotu i te kina naa ku see taukalleka pee ko imua. Korint se matakaaina elasi iGreece e nohoria naa tama inaa henua hakkaatoa, teenaa ko te matakaaina hakamau iAkaia, se henua etakoto ilaro te kaaman Rome. Te henua e hakatuu naa sitoa laatou ka mee te kau heuna kissee mane ite matakaaina naa, aa naa tama ite kina naa eahu sara iloo ite tiputipu teelaa ninnoho mai iloo ma laatou imua; te sosorina haihuri teelaa e hai te henua kinaa haitino laatou raa elasi ite matakaaina naa, aa te kau lotu e ssura hoki i te kina naa.

Te aposol nei e hakatahito ana taratara raa kinaa mee pee ko naa nnoho maavae naa tama TeAtua aa ma te tiputipu haihuri teelaa elasi iloto telotu. Aia e taratara hoki i te tiputipu te aavana, te tiputipu te hakataakoto ttama, te tiputipu ki tautari iloto telotu, naa mahi TeAitu Tapu, aa ite saaita TeAtua ma ki hakamasike te mate. Aia e taratara hakamattoni lokoi inaa taratara iho te Lono Taukareka raa inaa vana nei.

Sapta 13 e taratara maa te manava laaoi raa ko te oti hakaoti i naa tiputipu TeAtua

ki ana tama, aa e tammaki iloo naa tama teelaa e tokatoka i naa taratara TeAtua raa e illoa i te sapta nei.

Naa takkoto naa taratara iloto te pas nei

Te hakataakoto te pas nei 1.1–9

Te lotu e nnoho maavae 1.10—4.21

Ttiputipu te haihuri ma te nnoho laaoi naa haimaatua 5.1—7.40

Ttiputipu naa tama e lotu ma naa tama see lotu 8.1—11.1

Ttiputipu te ora ma te lotu naa tama TeAtua 11.2—14.40

Te saaita Christ ma naa tama e lotu iaa Ia raa ma ki hakamassikeria TeAtua i te mate 15.1–58

Te tokonaki ki naa tama te lotu e nnoho i Judea 16.1–4

Naa taratara hakaoti Paul 16.5–24

¹ Anau Paul, ni kannaatia TeAtua i tana hiihai ki heheuna nau ma se aposol Jesus Christ. Maaua ma taatou taina, Sostenis, ² e sissii atu te pas nei ki kootou, naa tama TeAtua e nnoho i te matakaaina Korint, naa tama ni kannaatia ki mee ma ni tama e tatau TeAtua. Naa ora kootou e tatau i kootou e hakannoo ki naa taratara Jesus Christ; teenaa ko kootou hakapaa ma naa tama ina kina hakkaatoa teelaa e lotu ki TeAriki taatou, Jesus Christ. A Ia naa se Ariki taatou, aa se Ariki hoki laatou.☆

³ TeAtua taatou Tamana, ma TeAriki Jesus Christ e roorosi hakaraaoi iloo ki kootou ki nnoho kootou ma te laaoi.

Naa mee e taukalleka i Christ

☆ **1.2** Acts 18.1

⁴ Nau e hakanau peenaa i taku Atua i tana laaoi nikauatu kikootou, ikootou ehakapaa ma Jesus Christ. ⁵ Ite aa, iteenaa kotelotu kootou i Christ naa teelaa e kaatoa ai te kau vana e taukalleka ikootou. Kootou kullau te hakaeta ana taratara hakkaatoa, aa kootou hoki kuilloa i te kau vana hakkaatoa. ⁶ Naa taratara maatou ni hakaeta atu i Christraa kummo kakkapi iloto naa manava kootou, ⁷ teenaa naa mee e taukalleka hakkaatoa Te Aitu e hookii ra e nnoho ma kootou, inaa nnoho kootou kattari ki te ssao Jesus Christ ma ki hakasura mai. ⁸ A Ia ma ki tokonaki atu ki lotu maaoni kootou no tae ki te hakaotiana, teenaa ki see haisara kootou i te aso e lasi taatou Ariki, Jesus Christ. ⁹ Taatou ni kannaatia Te Atua, te Tama e tonu, ki ttaka taatou ma tana Tama, Te Ariki Jesus Christ.

Kootou see hakatauttau soko kootou

¹⁰ Aku taaina ma aku kave nei, nau e taratara atu ki kootou iloto te inoa Jesus Christ, ki taratara kootou ki te taratara tokotasi, ki see hakatauttau kootou. Kootou ki meeme hakapaa ki see nnoho maavae kootou. Kootou ki nnoho hakapaa ma te hakataakoto tokotasi. ¹¹ E mee naa tama i te haanauna Chloe ni taratara mai maa kootou maraa e hakatauttau soko kootou. ¹² Te taratara raa e mee maa kootou e hakatauttau inaatama kootou e hai maa kootou e tautari. E mee aaraatama ikootou e taratara peelaa, “Maatou e tautari ki Paul.” Aaraatama e mee maa, “Maatou e tautari ki Apollos.” Aaraatama e mee maa, “Maatou e tautari ki Peter.” Aa aaraatama e mee maa, “Maatou e tautari ki Jesus Christ.”✧

✧ 1.12 Acts 18.24

13 Te haitino Christ ku vaaea kootou peehea? Kootou e mannatu maa teelaa ko Paul raa ni mate iaruna te kros ki hakassaoria kootou? Kootou e mannatu maa kootou ni too te hakaukau tapu ki mee kootou ma ni disaipol Paul? Seai iloo!

14 Nau e hiahia i TeAtua ia nau sei aku tama ni hakaukau. Taku takarua koi ni hakaukau raa, teenaa ko Crispus laua ma Gaius.* 15 See haitama e lavaa te taratara maa ia ni hakaukauria ma se disaipol aaku. 16 (Ni maaoni, Stefanas ma tana haanauna raa hoki ni hakaukau tapuria a nau, tevana ia nau see hakamaarona maa ni tama hoki aaku ni hakaukau tapu.)* 17 Nau ni see heunatia Christ ma ki hano nau no hakaukau tapu te henua. Nau ni heunatia are ki hakaea te Lono Taukareka. Nau see taratara pee ko naa tama e hikkahi maa laatou e illoa i te kau vana, ia nau see hiihai maa te mate Jesus Christ iaruna te kros raa e haia ma se mee vare koi.

Naa mahi ma te atamai TeAtua e takkoto i Christ

18 Tetaratara i te mate Jesus Christ iaruna te kros raa e haia naa tama e nnohopoouri raa ma se taratara v vare. Tevana ia te taratara naa ki taatou, naa tama e ssao no ora raa, teenaa ko naa mahi TeAtua. 19 Naa taratara e takkoto i te Laupepa Tapu raa e mee maa, “Te iloa naa tama e hai maa laatou e atammai raa ma ki seua a nau, aa see hai tama ma ki hii hakannoo ki naa tama e hai maa laatou e illoa i te kau vana.”*

* 1.14 Acts 18.8; 19.29; Rom 16.23 * 1.16 1 Cor 16.15 * 1.19 Is 29.14 (LXX)

20 Teehea naa tama e atammai? Aa teehea naa tama e illoa i te kau vana? Teehea naa tama e hai maa laatou ellau te taratara inaa vana te maarama nei? TeAtua ku oti te hakailoa mai maa te atamai naa tama te maarama nei se atamai naa vware!✧

21 TeAtua e atamai, teenaa e puuia ai a Ia naa hakataakoto naa tama te maarama nei ki see lavaa naa tama naa te illoa iaa Ia. Te henua e hai maa te taratara TeAtua e hakaea maatou nei, se taratara vware koi. Tevana iaa naa tama e hakataakoto tonu ki te taratara nei ni hakassaoria TeAtua no ora. 22 Naa Jew raa e fiffai maa laatou kikkite inaa mahi TeAtua, aa naa tama teelaa sei ma ni Jew raa iaa, e fiffai maa laatou ki atammai. 23 Maatou iaa e tarataraina maatou te mate Christ i aruna tekros. Te taratara nei e mee ma se saakiri ki naa Jew, aa naa tama teelaa sei ma ni Jew raa iaa, e hai maa te nei ni taratara vware koi. 24 Tevana iaa, naa Jew ma naa tama teelaa sei ma ni Jew ni kannaatia TeAtua raa e illoa maa te taratara nei e hakailoa mai ki taatou i te tiputipu Christ. A Ia naa ko naa mahi aa te atamai TeAtua. 25 Te atamai TeAtua teelaa e haia te henua ma se mee vware raa, e laka i aruna te atamai naa tama te maarama nei. Te tiputipu TeAtua e haia te henua ma ko te tino mmate TeAtua raa, e haimahi are inaa mahi naa tama te maarama nei.

26 Aku taaina ma aku kave nei, kootou hakatuu ake ki naa tiputtipu kootou imua, i te saaita kootou ni kannaatia TeAtua. Kootou ni see ilotia te henua ma ni tama e atammai, e haimahi, aa ma ni tama hakamaatua.

✧ 1.20 Job 12.17; Is 19.12; 33.18; 44.25

27 TeAtua ni hirihiri naa tama te henua e vana maa ni tama e vvare ka see illoa i te kau vana raa, ki hakannaparia naa tama e hai maa laatou e atammai. A Ia ni hiri hoki naa tama see haimmahi raa ki hakannaparia naa tama haimmahi. 28 A Ia ni hiri naa tama te henua e vana ma ni tama see ilotia raa ki seua naa mee te maarama nei e mannatu ma ni mee hakamau. 29 Te mee nei e mee maa see hai tama e tau te ahu imua naa karamata TeAtua. 30 Tevana iaa kootou ku oti te toa TeAtua no hakapaaria ki Jesus Christ, teenaa kitauhia kootou tana atamai etakoto i Christ. Taatou nei ku haia Ia kittonu naa ora taatou imua TeAtua. Teenaa taatou kumee ma ko te kanohenua etapu TeAtua, aa taatou ku hakassaoria i naa mahi te haisara. 31 Teenei e hakatuu ai naa taratara te Laupepa Tapu raa peela, “Tama ehiihai maa ia eahu, aia ki ahu tonu i naa vana TeAtua ni mee.”✧

2

Naa taratara i te mate Christ

1 Aku taaina ma aku kave nei, taku saaita ni hanatu ki kootou no hakaea atu naa taratara i te hakamaaoni TeAtua teela see ilotia raa, nau ni see taratara hikkahi pee ko naa tama eahu maa laatou e illoa i te kau vana. Seai. 2 Itaku saaita ni noho taatouraa, nau ni mee hakaoti taku maanatu maa nau ma ki seai aku taratara peela hoki ma ki taratara. Nau ma ki taratara tonu i te tiputipu Jesus Christ. Nau ma ki taratara lokoi i tana saaita ni mate i te kros. 3 Teenaa ko taku vana ni matanae ai ka pporo nau i taku matakau i taku saaita

✧ 1.31 Jer 9.24

ni hanatu.✠ 4 Taku saaita ni akonaki atu i naa tiputipu TeAtua, ka hakaea atu te Lono Taukareka raa, nau ni see taratara hakattoe i te atamai te tamavare. Seai. Nau ni taratara ki naa mahi TeAitu TeAtua. 5 Teenaa kootou see hakataakoto ki te atamai te tamavare, kootou e hakataakoto ki naa mahi TeAtua.

Te atamai TeAtua

6 Nau e kauake te taratara atamai raa ki naa tama ku mattua ma TeAitu TeAtua. Tevanaiaa te atamai nei e kee ma te atamai te tamavare, aa teenei hoki seai ko te atamai naa hakamau e roorosi naa henua i te maarama nei. Naa mahi naa tama naa e oo koi no mmate. 7 Te atamai e hakaea nau nei ko te atamai TeAtua ni hakalluu ki see ilotia naa tama te maarama nei. Saaita te maarama nei seki takoto raa, te atamai nei ni tukua mai hakaoti TeAtua kikaumai taatou taukareka. 8 See hai hakamau i te maarama nei ni iloa i te atamai nei. Ki mee laatou ni illoa raa, TeAriki haimahi raa ni see taia are laatou no mate. 9 Te Laupepa Tapu raa e mee maa, “Naa mee see hai tama ni kkite ka llono, naa mee see hai tama ni mannatu ma ki oti ku ssura raa, teenaa ko naa mee TeAtua ni tuku maa naa tama e laa oi iaa Ia.”✠

10 Tevanaiaa, teenei ko taatou nei ni hakailotia TeAtua i ana vana ni ffuu. Naa vana nei e hakailotia mai TeAitu TeAtua, iaa Ia e iloa i te kau vana TeAtua hakkaatoa. 11 Teelaa ko te aitu koi e takoto iloto te tama raa teelaa e iloa i naa mannatu hakkaatoa te Tama naa. Peelaa hoki, TeAitu TeAtua soko Ia e iloa

✠ 2.3 Acts 18.9 ✠ 2.9 Is 64.4

i naa tiputipu kato TeAtua. ¹² Taatou ni see toa taatou te aitu te maarama nei. Seai. Taatou nitoa are taatou TeAitu nikaavea mai TeAtua, kiilloa taatou inaa mee hakkaatoa TeAtua ni kaumai ki taatou.

¹³ Teenaa, maatou see taratara ki naa taratara e akonakina mai i te atamai te tamavare. Teenei ni taratara e akonakina mai TeAitu TeAtua, teenei e ako ake maatou naa vana maaoni TeAtua raa kiilloa naatama ettaka ma TeAitu TeAtua.

¹⁴ Naatama see ttaka ma TeAitu TeAtua raa see hai tuuhana inaa mee e taukalleka TeAitu TeAtua. Naatama naa see illoa maaoni inaa mee naa; teenaa ni mee vare koi ki laatou. I te aa, TeAitu Tapu koi elavaa te hakaari mai naa tiputtipu naa mee naa.

¹⁵ Te tama e taka ma TeAitu Tapu raa elavaa te hakatonutonu naa takkoto naa mee hakkaatoa, tevana iaa see hai tama elavaa te hakatonusia aia TeAitu Tapu. ¹⁶ Te Laupepa Tapu raa e taratara peela,

“Ko ai te tama e iloa i te hakataakoto TeAtua? Ko ai te tama e lavaa te akonaki ake kiaa Ia?”[✧]
Taatou iaa e ttaka ma te hakataakoto Christ.

3

Naa tama e heheuna i TeAtua

¹ Aku taaina ma aku kave nei. Nau ni see lavaa te taratara atu ki kootou pee ko aku taratara ki naa tama ettaka ma TeAitu TeAtua. Nau ni taratara atu are pee ko kootou ni tama te maarama nei, e mee ma ko naa tamalliki seki illoa hakaraaoi i TeAtua. ² Nau ni haaunu kootou ki naa suusuu. Nau ni see kauatu naa kaikai e makattau, i kootou seki tau

[✧] 2.16 Is 40.13 (LXX)

te kkai naa kaikai naa tama e mattua. Aa ite saaita nei loo raa, kootou sekita te kkai naa kaikai naa. ✧ ³ Ite aa, ikootou koi sosorina pee ko naa tama te maarama nei. E aa? Te manava ssano raa e sura ikootou ka heheatu kootou soko kootou ite aa? Teenaa ikootou nitama te maarama nei, aa kootou e tautari ki naa tiputipu te maarama nei. ⁴ Saaita kootou e mee peelaa, “Maatou e tautari ki Paul,” aa ka mee hoki aaraa tama peelaa, “Maatou e tautari ki Apollos.” Teenaa kootou ku sosorina pee ko naa tama te maarama nei. ✧

⁵ Ko ai te tama ko Apollos? Ko ai te tama ko Paul? Maaua nei ni tamavare koi e heheunatia maaua naa heuna TeAtua e kaumai. Te nei ko maaua nei ni mee kootou no illoa i TeAtua. Maaua nei ekkee naa heuna maaua nikaumai TeAtua, teenaa te tama koi e hai ki ana heuna ni kauake ki mee. ⁶ Nau ni tori te hua laakau, aa Apollos ni verevere taku mee ni tori, tevana iaa teelaa ko TeAtua raa e hakasomo te laakau naa. ✧ ⁷ Te tama e tori aa te tama e verevere raa, te takarua naa see hai heuna maaoni laaua e mee. Te tama e heheuna maaoni raa ko TeAtua, iteelaa ko la raa e mee te hua laakau raa ki somo. ⁸ Naa heuna te tama e tori aa te tama e verevere raa e hakatau peellaa koi. Laaua ma ki sua TeAtua i naa heuna laaua ni mee naa. ⁹ Maaua nei e heheuna hakapaa i TeAtua. Kootou naa e mee pee ko te verena TeAtua.

Kootou hoki e mee pee kote hare TeAtua. ¹⁰ Ite illoa TeAtua nikaumai kiaa nau raa, nau ni haia a nau naa heuna te tihuna, teenaa nau e hakamoe naa mee ki kaamata

✧ **3.2** Heb 5.12-13 ✧ **3.4** 1 Cor 1.12 ✧ **3.6** Acts 18.4-11,24-28

te hare, aa telaa tama e hakatuu tettino te hare naa. Tevana iaa te tama koi ki mmata hakaraaoi iloo i ana penapena te hare naa.

¹¹ I te aa, i TeAtua kunaa tukua are a Ia Jesus Christ ma ko te pou hakamaatua koi tokotasi ki hakatuu ai te hare. See hai pou hakamaatua sara hoki e lavaa te hakatuu ake.

¹² E mee naatama ma ki penapena naa hare laatou ki naa kol, naa siliva, aa ma naa mee e taavi mmaha. Aaraa tama iaa ma ki ppena ki naa laakau ka oto ki naa lau.

¹³ Ssao Christ ma ki ahemai raa, te taukareka ma te mmau naa hare naa ma ki hakailotia iho ki taatou. I te aso naa, naa mee hakkaatoa te henua ni penapena i te maarama nei ma ki haaiteria ki te ahi e ura, ki ilotia maaoni.

¹⁴ Ki mee se tama e pou tana hare ki te pou hakamaatua nei no see lavaa tana hare raa te vela i te ahi raa, ttama naa ma ki haia hakaraaoina TeAtua. ¹⁵ Tevana iaa ki mee maa ni heuna setama e vvela, teenaa ana mee naa ma ki seai hakkaatoa; aia tana tino iaa ma ki sao, e mee ma se tama ni hakasao mai vaaroto te ahi e ura.

Te Hare Tapu TeAtua

¹⁶ Kootou e illoa maa kootou naa ko te Hare Tapu TeAtua, aa maa TeAitu TeAtua e takoto i kootou.☆

¹⁷ Teenaa, ki mee setama e sua aia te Hare Tapu TeAtua raa, aia ma ki sua hoki TeAtua. I te aa te hare TeAtua raa e tapu, aa kootou naa ko te Hare Tapu TeAtua.

¹⁸ Kootou kisee sosorina ma ko naa vvere. Ki mee setama i kootou e maanatu maa ia e atamai i naa vana te maarama nei, aia ki tiiake

☆ **3.16** 1 Cor 6.19; 2 Cor 6.16

te maanatu naa ki atamai maaoni a ia. ¹⁹ I te aa, te iloa e haia te maarama nei ma se atamai raa, teenaa se maanatu vware i naa karamata TeAtua. E mee pee ko naa taratara mai Te Laupepa Tapuraa peela, “TeAtua e taikitia a Ia naa tama e atammai raa ki naa iloa laatou”,[☆] ²⁰ aa telaa taratara e mee maa, “TeAriki e iloa maa naa mannatu naa tama e atammai raa ni mannatu vware koi.”[☆] ²¹ See hai tama ki ahu i naa vana naa tamavare te maarama nei e lavaa te ppena. Maaoni iaa naa mee hakkaatoa i te maarama nei ni mee kootou. ²² Paul, Apollos, aa ko Peter; naa tama te maarama nei, te ora ma te mate, te ssao nei ma te ssao imuri, te nei ni mee hakkaatoa kootou. ²³ Aa kootou naa ni tama Christ, aa Christ se tama TeAtua.

4

Naa aposol Christ

¹ Kootou ki illoa i maatou nitama e heheuna i Christ, teenaa naa taratara huu TeAtua raa nikaumai ki tauhia maatou. ² Te mee tokotasi naa tama e heheuna peenei kimee raa, teenaa naa tama naa ki tautari lokoi ki naa vana te hakamau laatou. ³ Nau sei iloo taku maanatu peela maa ikootou e hakatonutonu i aku tiputipu. Nau taku tino see iloa te hakatonutonu hoki taku tiputipu soko nau. ⁴ Taku hakataakoto e maarama, te vana iaa te mee naa see mee maa nau etonu maaoni. TeAriki raa ko te tama e hakatonutonu iaa nau. ⁵ Aa teenaa, kootou see hakatonutonu telaa tama i te ssao nei, kootou ttari ki tae mai TeAriki. Te hakatonu hakaoti raa ki ttari

☆ 3.19 Job 5.13 ☆ 3.20 Ps 94.11

ki tae mai TeAriki. Naa mee e ffuu e takkoto iloto te pouuri raa ma ki hakassura tia mai a Ia ki te maarama, aa ma ki hakassaaina a Ia naa hakataakoto te henua ni ffuu. I te saaita naa raa, TeAtua ma ki kauake ki laatou, te tama ana ahu, ki tau ma naa tiputtipu laatou.

⁶ Aku taaina ma aku kave nei. I aku taratara katoo ni mee imua no tae mai ki te saaita nei raa, e mee maa nau nitaratara koi imaa ma Apollos, tevana iaa naa taratara naa e lavaa te tokonaki atu ki kootou ki illoa kootou tetaratara e mee maa, “Tautaritonu ki naa taratara ni sissia.” See hai tama i kootou ki ahu i te tama, aa katuku haaeo i telaa tama.

⁷ Ko ai te tama ni mee ma ki noho hakamaatua koe iaaraa tama? Naa mee hakkaatoa e noho ma koe naa, teenaa seai ni mee aau nikauatu TeAtua? Aa teenaa, koe see ahu, i teenaa ni mee aau nikauatu vare TeAtua.

⁸ Eaa? Kootou maaoni kukaatoa katoo naa mee kootou e fiffai? Kootou maaoni kuhai hekau? Kootou maaoni kinnoho hakamaatua imaatou? Nau e aroha imaatou nei seai nitama hakamaatua, tevana iaa nau e hiihai maa kootou kinnoho ma nitama hakamaatua maaoni, kinnoho atu maatou hoki ma nitama hakamaatua pee ko kootou. ⁹ Nau e mmata maa maatou, naa aposol TeAtua raa, ku tuku murina iloo TeAtua, pee ko naa tama e tukua ki taai kimmate imua naa karamata te henua ma naa ensol hakkaatoa. ¹⁰ Te henua kummata maa maatou nitama koi e vvere, imaatou e tautari ki Christ. Kootou iaa e mee maa kootou e atammai ma ko Christ! Maatou e matanaenna, aa kootou iaa e hai maa kootou e haimmahi. Maatou see ilotia ma nitama, aa kootou iaa e hakanauria te henua i te kau saaita!

¹¹ Kaamata mai imua no tae ki te ssao nei, maatou ettaka hiikkai ka hiiunu peenei. Maatou ettara peenei ki naa hekau e hakallika; maatou e mee pakavaina te henua, ka sassare huri maatou see hai kina ki nnoho. ¹² Maatou e mmate hakaoti i naa heheuna mmahi maatou. I naa saaita maatou e taratara hakallikaina raa, maatou e hakaahē tetaratara e taukareka. I naa saaita maatou e hai haaeoina raa, maatou e nnoho hakalavatoa koi. ✧ ¹³ I naa saaita maatou e sasaakiria raa, maatou e hakaahē naa taratara laaoi. E tae mai iloo ki te ssao nei raa, maatou e haia te henua pee ko naa naoa laatou e ppesi; maatou nei ko naa mee haeo i te kerekere nei.

¹⁴ Nau see sissii atu tepas nei ma ki nnapa kootou. Seai. Nau e kauatu naa taratara nei ki akonaki kootou ma ko aku tino tamalliki. ¹⁵ Niaaina maa kootou ettaka ma te sinahuru simata naa tama e roorosi i kootou raa, kootou e mee koi kootou tamana tokotasi. Teenaa i kootou ettaka ma Christ raa, nau nei ku mee ma ko kootou tamana, i aa nau ni hakaēa atu te Lono Taukareka raa ki kootou. ¹⁶ Nau e hiihai maa kootou ki tautari ki taku tiputipu. ✧ ¹⁷ Teenei e heunatia atu ai nau Timothy, takutama e llee ai taku manava aa e hakannoo ki naa vana TeAriki. Aia ma kitaratara atu i aku sosorina i te ora hoou i Christ, teelaa e akonakina a nau ki naa tama katoo te lotu i naa kina hakkaatoa.

¹⁸ Aaraa tama i kootou ni meemeē hakatannata i kootou ni mannatu maa nau ma ki see hanatu no mmata i kootou. ¹⁹ Ki mee maa TeAriki e hiihai, nau ma ki see rooroa i taku saaita

ma ki hanatu ki kootou. Aa teenaa nau ma ki ssee ki iloa nau maa ni mahi peehea naa tama naa ettaka ma laatou, aa ma nitaratara peehea laatou e hai. ²⁰ I te aa, te Nohorana TeAtua raa seai se kina e takkotokoi naataratara. Seai. Teenaa se kina naa mahi. ²¹ Te ara hea kootou e fiffai? Kootou e fiffai maa nau ki hanatu no sarua kootou? Seai? Kootou e fiffai maa nau ki hanatu ma te manava laaoi no haia hakaraaoina kootou?

5

Te tiputipu see ttonu iloto te lotu

¹ Teelaa setaratara maaoniraa e tere, maa te tiputipu hai huri raa e lasi haao iloo iloto kootou; naa tama iloo see lotu i TeAtua raa see sura te tiputipu naa. Taratara raa e kaumai maa e mee te tanata e moemoe ma te aavana hoo tanatamana.* ² Kootou e ahu peehea i te tiputipu naa? Kootou e tau te napa i te tiputipu naa. Kerekereia te tanata naa ki see taka atu ki kootou.

³ Niaaina maa nau see noho taku tino tama ma kootou, nau enoho ma kootou iloto taku hakataakoto. Teenaa nau kunaa hakatonutonu are te tanata ni mee tana vana e hakallika naa, e mee pee ko nau enoho i te kina naa. ⁴⁻⁵ Te saaita kootou e hakakkutu iloto te inoa TeAriki Jesus kilotu hakapaa taatou ma naa mahi TeAriki, kootou ki tiiake kootou te tanata naa ki naa rima Satan ki seua tana haitino. Kootou ki mee peenaa ki huri atu TeAtua no hakasaoria tana aitu

* 5.1 Deut 22.30

i tana saaita ma ki hakatonutonu naa ora
naa tama te maarama nei.

⁶ Te meeraa see tonu maa kootou e ahu.
Kootou e illoa i te taratara e mee maa,
“Te tamaa iis e tau te hakatipu te haraoa
hakkaatoa.”[☆] ⁷ Kootou ki tiiake te tiputipu
see tonu kootou imua, kittonu hakaraaoi iloo
kootou. Teenaa kootou ma ki mee ma se haraoa
hoo see hakauru ki te iis. Nau e iloa maa kootou
ni tama peenaa. Te Kaikai te Pasova taatou raa
ku tae, teenaa i Christ, te Sukua Sipsip taatou
e tuku maa te Pasova raa ku oti te taia no mate.[☆]
⁸ Saaita taatou e hakakkutu ki kkai i te Pasova raa,
taatou ki see kkai ma te tiputipu naa haisara
taatou imua, e mee pee ko te haraoa e hakauru
ma te iis. Taatou ki kkai maa te tiputipu e tonu
maani, e mee pee ko te haraoa see hakauru ma
te iis.[☆]

⁹ Iloto taku pas ni sissii atu raa, nau
ni taratara atu ki see hakapaa kootou ki naa tama
e haihuri. ¹⁰ Teenaa nau ni see taratara maa
inaa tama ennoho poouri teelaa e haihuri,
ekaimmate kinaa mee laatou, ekailallao, aa
elotu kinaa aitu laatou e penappena. Seai.
Ki mee maa nau ni taratara atu ma ki hakattaha
kootou inaatama peenaa raa, kootou naa
etau iloo te hakattaha hakaoti ki see ennoho
kootou i te maarama nei. ¹¹ Nau ni taratara are
ma ki see hakapaa kootou ki te tama e hai
maa ia setama e iloa i Te Atua, tevana iaa
setama e haihuri, ekaimmate ki ana mee,
elotu kinaa aitu e penappena, e maaisukaa,
e unu sara, aa ekailaarao. See mee hoki maa

[☆] 5.6 Gal 5.9 [☆] 5.7 Ex 12.5 [☆] 5.8 Ex 13.7; Deut 16.3

kootou kinnoho kakkai hakapaa ma setama peenaa.

12-13 Tevanaiaa teenaa seai seheunaaku ma ki hakatonutonu naa tama see lotu. TeAtua soko Ia ma ki hakatonutonu ilaatou. Kootou etau koi te hakatonutonu naa tama elotu hakapaa kootou. E mee pee ko naa taratara te Laupepa Tapu raa peela, “Kerekereia te tama e sosorina hakallika iloto kootou.”✧

6

Ttiputipu te hakatonutonu

1 Ki mee setama ikootou e hakatautau ma telaa tama telotu, ai kootou ia ekkave te heaatuna naa ki hakatonutonu naa tama see lotu i TeAtua? Ai kootou see tiake naa tama TeAtua raa ki hakatonutonu te heaatuna naa?

2 Kootou see illoa maa naa tama TeAtua raa ma ki hakatonutonu naa tama te maarama nei? Aa ki mee maa teenaa ko kootou naa ma ki hakatonutonu naa tama te maarama nei, ki mee raa kootou see tau te hakatonutonu naa tama sara naa? 3 Kootou see illoa maa taatou ma ki hakatonutonu naa ensol? Teenaa taatou kilavaa te hakatonutonu naa tama sara peela.

4 Ki mee ni vana peenaa e ssura iloto kootou, e aa, kootou ma ki kauake naa mee naa ki hakatonusia naa tama see ilotia ma nitama itelotu? 5 Nau e taratara atu peenei kinnapa kootou! E aa? Kootou kuseai iloo see tama tokotasi itelotu kootou naa e atamai kilavaa te hakatonutonu ma se heaatuna iloto kootou naa tama elotu?

6 I te saaita nei raa, te laa ko te tama are e lotu raa e hakattaki tana taina ki naa tama see lotu raa ki hakatonutonu te heaatuna laua naa.

✧ 5.12-13 Deut 13.5; 17.7 (LXX)

7 Te tiputipu kootou e hakatauttou soko kootou raa e hakaari peelaa maa kootou seai nitama elotu maaoni. Kootou ku seai iloo kififfai maa nivana kootou e hakassaraina setama sara. Kootou hoki ku seai iloo kififfai maa se tama e too tana mee i kootou. ⁸ Tevana iaa teenaa ko kootou naa are e hakassaraina kootou ka kailaaraotia kootou naa mee naa taina ma naa kave kootou!

⁹ Kootou e illoa koi maa naa tama haisara raa seelavaa te nohoria laatou te Nohorana TeAtua. Kootou kimannatu hakamattoni lokoi i te mee nei: naa tama e hai huri, naa tama elotu ki naa aitu e penappena, naa tama e hai huri ma naa aavana aaraa tama, naa taanata e moemmoe ma aaraa taanata, ¹⁰ naa tama e kailallao, naa tama e kaimmate i naa mee laatou, naa tama e unu sara, naa tama e taratara hakallika itelaa tama, aa naa tama etaa aaraa tama ki huuina laatou naa hekau naa tama naa; see hai tama peenaa maki nohoria laatou te Nohorana TeAtua. ¹¹ E mee aaraa tama i kootou ni mee peenaa, tevana iaa tetiputipu te haisara raa ku oti te uiia TeAtua i kootou. Kootou ku oti te hakatapurua ki TeAtua; kootou ku oti te hakatonusia TeAriki Jesus Christ ma TeAitu TeAtua kittonu naa ora kootou ma TeAtua.

Te hare tapu TeAitu TeAtua

¹² E mee tetama maki taratara peelaa, “Nau ettana te mee naa mee hakkaatoa.” Emaaoni, tevana iaa see mee maa naa mee hakkaatoa e taukalleka kiaa koe. Nau elavaa tetaratara maa nau ettana te mee naa mee hakkaatoa, tevana iaa nau seelavaa tetiake maki hakavaarea nau iaku mee

e mee naa. ☆ 13 E mee telaa tama ma ki taratara peelaa, “Te kaikai raa se mee te manava, aa te manava raa se kina te kaikai.” E maaoni, tevana iaa naa mee e lua naa ma ki hakaotina TeAtua. Te haitino raa seai se haitino ki mee ki naa vana hai huri, teenaa se haitino ni kauatu ki heunatia naa heuna TeAriki. Teelaa ko TeAriki raa e roorosi i te haitino te tama. 14 TeAtua ni hakamasike TeAriki i te mate, teenaa naa haitino taatou hoki ma ki hakamasikeria a Ia hoki ki ana mahi.

15 Kootou e illoa maa naa haitino kootou ni vasi te haitino Jesus Christ. Eaa? Nau kitoo se vasi te haitino Christ no hakapaa ki te haitino se ffine hai huri? E hainattaa iloo!

16 Kootou pee ni see illoa maa te tanata e moe ma te ffine hai huri raa, laaua ku mee ma se haitino tokotasi, anii? Te Laupepa Tapu raa e taratara hakaraaoi iloo peelaa, “Takarua naa ma ki mee ma se haitino tokotasi.” ☆ 17 Tevana iaa, te tama e hakappae ki TeAriki raa, laaua ma ki ttaka ma see Aitu tokotasi.

18 Tiiake te tiputipu hai huri! Aaraa haisara te tama e ppena raa, see hai vana e mee ki tana haitino. Te tama e hai huri raa iaa, a ia e mee pakava tanatino haitino soko ia.

19 Kootou see illoa maa naa haitino kootou naa ko te hare tapu e takoto ai TeAitu Tapu ni kauatu TeAtua? Teenaa seai ni haitino kootou soko kootou, teenaa ni haitino TeAtua. ☆

20 Kootou ku oti te suia TeAtua ki te mate tana Tama. Teenaa, kootou ki hakanau i TeAtua ki naa haitino kootou.

☆ 6.12 1 Cor 10.23 ☆ 6.16 Gen 2.24 ☆ 6.19 1 Cor 3.16; 2 Cor 6.16

7

Te tiputipu te aavvana

¹ Teenei aku taratara i naa mee kootou ni vasiri mai iloto te pas kootou.

E taukareka maa te tanata kitaka see aavvana.

² Tevana iaa, i te tiputipu e hai huri raa kulasi raa, teenaa, e taukareka maa naa taanata raa ki mee ni aavvana maa laatou, aa naa haahine raa hoki ki mee ni aavvana maa laatou. ³ Tetanata hai aavvana raa ki hookii tana haitino kitana aavvana, peelaa hoki, te ffine hai aavvana raa ki hookii tana haitino kitana aavvana. ⁴ Te haitino te ffine raa sei se haitino aana sokoia, teenaa se haitino hoki tana aavvana. Peelaa hoki, te haitino te tanata raa sei se haitino aana sokoia, teenaa se haitino tana aavvana. ⁵ Koorua see kapi naa haitino koorua i koorua. Tevana iaa, ki mee koorua etuku setaratara maa koorua ki see mmoe koorua hakapaa, ki mee se saaita maa koorua ki mee naa taku koorua ki TeAtua, teenaa te aranaa etonu. Kimuri koorua ku ahe no moemmoe hakapaa hoki. I te ara nei raa, see haitama i koorua makilavaa te usuusuhia Satan kittuu tana huru kimoe ma telaa tama, i koorua sekilavatoa te moemmoe hakakkee i koorua.

⁶ Nau see mee atu maa teenei nitaratara hakamaatua kootou kitautari. Sei. Teenei nitaratara emaanatu nau maa e taukareka kootou kitautari. ⁷ Maaoni iaa nau e hii hai are maa kootou hakkaatoa ki mee ma konau. Tevana iaa, TeAtua ni hookii mai te kau mee e taukalleka ki taatou; te tama koi e kkee ana mee i telaa tama.

⁸ Teenei nau ku taratara ki kootou naa taanata ku see hai aavvana aa ma naa puruna haahine. Kootou e taukalleka te ttaka peenaa soko kootou ma ko nau. ⁹ Tevana iaa, ki mee kootou see lavatoa tennoho peenaa, teenaa kootou ku aavvana koi. E taukareka maa kootou ki aavvana, ki see ttuu naa huru kootou i aaraa tama.

¹⁰ Nau kukauatu te taratara hakamaatua nei ki kootou, naa hai aavvana. Teenei sei maa ni tino taratara aku, teenei ni taratara TeAriki: Te ffine hai aavana raa ki see tere no tiiake tana aavana, ¹¹ tevana iaa ki mee aia ni tere, aia ki see aavana hoki. Aa ki mee aia see hiihai maa ia enoho soko ia, aia kiahe ki tana aavana mua. Te tanata hai aavana raa ki see tiiake tana aavana.✧

¹² Nau kukauatu te taratara nei ki kootou hakkaatoa. (Teenei ni taratara taku tino, see mee ma ni taratara TeAriki.) Ki mee maa se tanata e aavana i se ffine see lotu, aa te ffine naa e hiihai kiaa ia, te tanata naa ki see tiiake ia te ffine.

¹³ Peelaa hoki, ki mee se ffine e aavana see tanata see lotu, aa te tanata naa e hiihai kiaa ia, te ffine naa ki see tiiake ia te tanata naa. ¹⁴ Kootou ki illoa maa te ora te tanata see lotu raa ma ki haia TeAtua ki tapu, i aa ia e aavana ki te ffine e lotu. Peelaa hoki, te ora te ffine see lotu raa ma ki haia TeAtua ki tapu, i aa ia e aavana ki te tanata e lotu. Aa ki mee sei raa, naa tamalliki laua naa ma ki mee ma ni tamalliki te pouri. Maaoni iaa, naa tamalliki naa ku oti te hakatapuria TeAtua. ¹⁵ Aa ki mee se tama i te hai aavana naa see lotu, aa e maanatu ma ki tiiake tana aavana e lotu raa,

✧ **7.11** Mt 5.32; 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18

tiiake ia ki hai ki tana maanatu naa. Te tama e lotu raa see hai vana e hakaapiapi ai. I te aa, i kootou ni kannaatia Te Atua ki nnoho hakaraa oi kootou. ¹⁶ Kootou naa haahine te lotu, kootou ma kilavaa maaoni te tokonaki ki naa aavana kootou raa ki illoa maaoni i Te Atua ki ora laatou? Kootou hoki naa taanata te lotu, kootou ma kilavaa maaoni te tokonaki ki naa aavana kootou raa ki illoa maaoni i Te Atua ki ora laatou?

Te tiputipu ki tauhia kootou

¹⁷ Tevana iaa te tama koi ki taaohi ki naa tiputipu te ora Te Ariki ni kauake, teenaa ko naa tiputtipu kootou i te saaita kootou ni kannaatia Te Atua. Te nei ko aku taratara e akonaki iloto naa hare lotu hakkaatoa. ¹⁸ Ki mee maa se tama ku oti te ssere, aa ki oti raa nei ttama naa ku au no iloa maaoni i Te Atua, teenaa ttama naa ki see mee ma ki huuina a ia te mee naa; aa ki mee se tama see ssere ku au no iloa maaoni i Te Atua, a ia ki see huri no mee ma ki ssere ia. ¹⁹ Te ssere raa, teenaa se hakailona vare koi. Te mee maaoni raa, teenaa ko naa tautari taatou ki naa taratara Te Atua. ²⁰ Kootou ki nnoho koi pee ko te nnoho kootou imua, i te saaita kootou ni kannaatia Te Atua. ²¹ Ki mee kootou ni heheuna ma ni poe i te saaita kootou ni kannaatia Te Atua, kootou ki see mamannatu tammaki; tevana iaa ki mee kootou e hai ara ki hakattana kootou, aa teenaa, kootou mee peenaa. ²² Te tama ni heheuna ma se poe itana saaita ni kannaatia Te Atua raa, a ia ku mee maa ettana ki heheuna ia ma Te Ariki. Peelaa hoki, te tama ni see heheuna ma se poe itana saaita ni kannaatia Christ raa, a ia ku mee ma se poe Christ. ²³ Kootou ni tauia

TeAtua ki te mate Christ i te kros; teena kootou ki see mee maki heheuna kootou ma nipoe naa tama te maarama nei. ²⁴ Aku taaina nei. Kootou ki nnoho hakappae ki TeAtua pee ko te nnoho ana kootou i te saaita kootou ni kannaatia a Ia.

Te tiputipu naa tama see hai aavvana

²⁵ Teenei nau ku taratara atu i naa mee kootou ni sissii mai maki illoa kootou i te tiputipu naa tama see hai aavvana. Nau sei taku taratara hakamaatua e kaumai TeAriki i te mee naa, tevana iaa teenei nau kukauatu taku maanatu, iaa nau e iloa maa kootou maraa e hakannoo peenaa ki aku taratara.

²⁶ I naa ttoka taatou i naa haaeo i te ssao nei raa, nau e maanatu maa e taukareka maa tetanata raa kinoho koi pee ko tana noho i te saaita nei. ²⁷ Koe e mee too aavvana? Aa teena, koe see tiiake koe te ffine naa. Koe e taka see aavvana? Aa teena, koe see mee maa koe kisse se aavvana maau. ²⁸ Aa ki mee koe ku aavvana, see hai vana e sara. Peelaa hoki, tetaupuraa see hai vana e sara ki mee maa ia e aavvana. Tevana iaa naa tama e aavvana raa ma killave i te kau vana see ttonu. Nau see hiihai maa naa vana naa e ssura i kootou.

²⁹ Aku taaina nei. Taku mee e taratara atu raa, ko te mee nei: te mee raa ku see hai saaita. Kaamata i te saaita nei raa, naa taanata e aavvana raa kinoho pee kolaatou ni tama see aavvana; ³⁰ naa tama e nnoho ka tanittani raa, kinoho pee ko naa tama see nnoho hakaaroha; naa tama e kkata raa, kinoho pee ko naa tama see fiaffia; naa tama e taavi hekauraa, kinoho pee ko naa tama

see hai hekau ni taavi; ³¹ naa tama e heheuna ma naa mee te maarama nei raa, kinnoho pee ko naa tama see hai heuna. Taatou kinnoho peenaa ite aa, itaatou e illoa maa te maarama nei, i ana tiputipu i te saaita nei, ma ki see takoto rooroa.

³² Nau e hiihai maa kootou ki see mamaannatu tammaki. Te tanata see hai aavana raa, e anaana koi ki naa heuna TeAriki, iaa ia e hiihai maa TeAriki ki hiahia iaa ia. ³³ Te tanata e aavana raa iaa, e anaana ki naa vana te maarama nei, iaa ia e hiihai maa tana aavana raa e hiahia iaa ia; ³⁴ teenaa te hakataakoto te tanata raa ma ki see tonu. Te taupu aa te ffine see aavana raa, e anaana koi ki naa heuna TeAriki, iaa ia e hiihai maa tana ora aa ma tana haitino ki takkoto i naa rima TeAtua. Te ffine e aavana raa iaa e anaana ki naa mee te maarama nei, iaa ia e hiihai maa tana aavana raa ki hiahia iaa ia.

³⁵ Nau e kauatu naa taratara nei iaa nau e hiihai maa nau e tokonaki ki kootou. Nau see mee ma kituku nippui i kootou. Seai. Nau e hiihai maa kootou ki tautari kite ara e tonu maa oni, teenaa ki see hai vana kootou e hakaapiapi ai i naa heheuna kootou maa TeAriki.

³⁶ Nau ku taratara atu i te vasi te taupeara ma te taupu e tarikai, aa kumee maa laua ki see aavvana. Kimee maa te taupeara raa ettuu tana huru i te taupu raa, aa e kaimanako ma ki aavvana laua, teenaa laua e tau te aavvana, i te taupeara naa e hiihai. ³⁷ Aa ki mee maa te taupeara, i tana tino hiihai, ku oti te mee tana maanatu maa laua ki see aavvana,

aa ki mee a ia e taaohi ki tana maanatu naa, laaua e taukalleka koi ki see aavvana. ³⁸ E taukareka maa te taupeara raa e aavvana i te taupu naa, tevana iaa te noho te taupeara e taka see aavvana raa ma ki taukareka iaa.

³⁹ Te ffine hai aavvana raa ki noho tonu ma tana aavvana. Ki mee tana aavvana raa ku mate, a ia kuttana te ssee se aavvana peehea maana e hiihai. Tevana iaa a ia ki aavvana se tanata e lotu.

⁴⁰ Te ffine naa ma ki hiahia iaa, ki mee maa ia e taka koi peenaa see aavvana. Teenei se maanatu koi aaku, aa nau e iloa maa TeAitu Tapu TeAtua e taka ma nau.

8

Naa kaikai e hakaara ki naa aitu e penappena

¹ Teenei nau kutaratara atu i naa mee kootou ni sissii mai ma ki illoa kootou i naa tiputipu naa kaikai te henua e hakaara ki naa aitu e penappena.

Tetaratara e mee maa, “taatou hakkaatoa ettaka ma naa illoa taatou”, teenaa se taratara maaoni. Tevana iaa te iloa naa e hakkoro te tama ki hikkahi kiaa ia; telaaoi iaa e hakatipu te ora te tama. ² Te tama e maanatu maa ia e atamai raa, te tama naa see iloa maaoni ma se aa taana e-atamai ai. ³ Te tama elaaoi i TeAtua raa iaa e ilotia TeAtua.

⁴ Aa teenaa, nau ku mee kitaratara i naa tama e kkai naa kaikai e hakaara ki naa aitu e penappena. Taatou e illoa maa te aitu e penapena raa, teenaa seai se aitu maaoni. Taatou e illoa maa te laa ko TeAtua koi soko Ia.

⁵ Niaaina maa etakkoto naa mee e haia ma ni ‘atua’ itelani ma tekerekere, aa niaaina

maa e tammaki naa ‘atua’ ma naa ‘ariki’ peenaa, ⁶ taatou e mee koi taatou Atua tokotasi. Teenaa ko taatou Tamana, te tama ni penapena naa mee hakkaatoa. Taatou nei e ora ki tautari kiaa Ia. Aa teelaa hoki se Ariki tokotasi, Jesus Christ. TeAtua ni penapena naa mee hakkaatoa iloto tana inoa, aa taatou nei hoki e ora iaa Ia.

⁷ Tevana iaa see mee maa naa tama hakkaatoa e illoa i te taratara maaoni nei. Aaraa tama kuppana inaa lotulotu laatou ki naa aitu penappena, teenaa i te ssao nei iloo, i naa saaita laatou e kkai naa kaikai peenaa raa, laatou koi mannatu maa teenaa nikaikai naa aitu penappena. Naa hakataakoto laatou see haimmahi, teenaa e mee ai laatou maa laatou e kerekere i naa kaikai naa. ⁸ Naa kaikai taatou e kkai raa see lavaa te tokonaki mai ki taukareka tennoho taatou ma TeAtua. Taatou ma ki see hakakkeena TeAtua maa i taatou see kkai naa kaikai naa, aa taatou hoki ki see mannatu maa taatou ma ki nnoho taukalleka ma TeAtua ki mee maa taatou e kkai naa kaikai naa.

⁹ Kootou e illoa maa te kau kaikai e taukalleka kootou te kkai, tevana iaa kootou ki roorosi hakaraa oi iloo ki see ffuri naa tama see haimmahi naa hakataakoto laatou i TeAtua raa noppena naa haisara. ¹⁰ Ki mee se tama see haimmahi tana hakataakoto e kite i kootou, naa tama e ttaka ma te “iloo” nei, e kkai iloto naa hare tapu naa aitu naa raa, kootou e mannatu maa te tama naa ma ki see usuhia hoki no kai naa kaikai naa aitu naa? ¹¹ Teenaa too taina ni mate ai Christ naa, ma ki mate hakaoti, i te “iloo” e taka ma kootou naa. ¹² I te ara nei raa, kootou ma ki ppena naa haisara

ki Christ, i kootou e ppena naa haisara
 ki naa taaina ma naa kave kootou ka seua
 kootou naa hakataakoto see haimmahi
 naa tama naa. ¹³ Aa teenaa, kimee maa
 nau ekai naa kaikai e hakaara ki naa aitu,
 no huri taku taina ma taku kave raa no ppena
 ni haisara, teenaa nau ma ki see kai hakaoti
 naa pukunohi naa manu naa. Nau see hiihai
 maa te hakataakoto taku taina ma taku kave raa
 ki tiiake, no ffuri naa tama naa no ppena
 ni haisara.

9

Naa heuna te aposol

¹ Kootou e illoa maa nau ettana te mee
 aku vana soko nau, aa kootou e illoa hoki
 maa nau se aposol. Kootou e illoa maa
 nau nei kuoti tekite i Jesus Christ, Te Ariki
 taatou. Aa kootou nei ku illoa i Te Atua i te nei
 ko nau nei ni haka e atu te Lono Taukareka
 Te Atua ki kootou. ² Niaaina maa aaraa tama
 e taratara maa nau sei se aposol raa, kootou ia
 e illoa koi maa nau se aposol maaoni. Aa teenaa,
 i kootou naa ku ttaka ma Te Ariki raa, te mee naa
 e huri ake peela maa nau nei se aposol maaoni.

³ Saaita te henua e taumaruu ia nau raa,
 te nei aku taratara e kauake kilaatou:
⁴ Nau e hakallika te kaumai ni kaikai maaku
 i aku heuna e mee nei? ⁵ Eaa? Nau e hakallika
 te tautari ki te vana e haia aaraa aposol ma
 naa taaina Te Ariki, aa ko Peter, ki too se aavana
 maaku elotu no sassare maaua ka mee
 naa heuna Te Ariki? ⁶ Kootou e mannatu maa
 maaua koi ma Barnabas raa ki heheuna ki lavaa
 te taavi ni kaikai maa maaua? ⁷ See hai tama

e heunatia ki hano kite ttau aa e tiiake kitaavi ana tino kaikai soko ia! See hai tama e mee tana verena aa see kai naa kaikai tana tino verena naa! See hai tama hoki e roorosi naa sipsip aa see unu naa vai uu ana tino sipsip!

8 Aku taratara e kauatu nei raa, nau see tautari koi ki te hakataakoto te tama. I te aa, inaa Loo Moses raa e taratara i te mee naa hoki. 9 Naa Loo Moses raa e sissii peela, “Kootou see saitia kootou te maaisu te purumakau raa i tana saaita e repurepu naa hua naa wit ma ki maffana naa hua raa inaa penu laatou.” Eaa? Kootou e mannatu maa naa taratara nei e mee maa i TeAtua e maanatu i naa purumakau? Seai iloo! ✧ 10 A Ia e taratara raa ko taatou. Te tama e tori ma te tama ma ki vasi raa, ki mee naa heuna laaua kilavaa laaua te kikai ki naa kaikai te verena laaua naa imuri. 11 Maaua ni hakatori naa hua laakau aitu TeAtua iloto naa hatumanava kootou. Eaa? E hakallika maa maaua ekainnoo kikaumai nikaikai aa ma ni hekau maa maaua ikootou? ✧ 12 Ki mee maa aaraa tama e lavaa te too naa mee laatou ikootou, kootou e mannatu maa maaua see lavaa te kaumai hoki ni mee maa maaua kootou?

Tevana iaa, maaua seki hai saaita ni kainnoo atu ma ki tokonaki mai kootou. Maaua maraa e nnoho hakalavatoa koi, i maaua see fiffai maa se vana peela ki ppui mai inaa haka ea maaua te Lono Taukareka Christ. 13 Kootou e illoa maa naa tama e heheuna iloto te Hare Tapu raa e mee naa tuuhana laatou inaa kaikai te Hare Tapu. Aa naa tama hoki ettuni naa manu i te oltaraa e mee hoki

✧ 9.9 Deut 25.4; 1 Tim 5.18 ✧ 9.11 Rom 15.27

naa tuuhana laatou i naa kaikai naa. ☆ 14 Peelaa hoki, TeAriki ni pesi tana taratara hakamaatua maa naatama e hakaeta te Lono Taukareka raa ki tauia i naa heuna laatou. ☆

15 Tevana iaa nau seki hai saaita ni ssee atu ma ki tokonaki mai kootou, aa nau hoki see sissii atu taku pas nei ma ki kainnoo atu ma ki kaumai nimee maaku. Seai. Nau e maanatu maa e taukareka koi maa nau ki mate imua. Nau see hiihai maa kimuri kootou kutaratara maa nau ni kaimanako ki naa mee kootou. 16 Nau seetau te ahu maa iaa nau e hakaeta te Lono Taukareka nei, ite aa ite nei ni heuna TeAtua nikaumai kiaa nau. Nau ma ki hai haaeoina kimee maa nau see hakaeta te Lono Taukareka nei. 17 Kimee taku tino e hiihai maa naa heuna nei e haia a nau raa, teena nau ma ki hiihai maa nau ki tauia. Tevana iaa te nei seai ma ni heuna aaku ni ssee soko nau, te nei ni heuna TeAtua nikaumai kiaa nau. 18 Nau e hiahia iaa nau seai taku taavi etoo. Taku taavi raa, teena ko taku hiahia i naa heuna TeAtua ni haia a nau nei.

19 See haitama e rooroosi iaa nau, tevana iaa nau e heheuna taku tino ma se poe naatama hakkaatoa, iaa nau e hiihai maa e tammaki iloo naa tama ki illoa maaoni i TeAtua. 20 Taku saaita e heheuna ma naa Jew raa, nau e sosorina hoki pee ko naa Jew, ki lavaa nau te huria naa manava naa tama naa ki illoa maaoni i TeAtua. Aa niaaina maa taku tino see takoto i laro naa Loo Moses raa, nau e noho pee ko naa tama e tautari ki naa loo i aku heheuna ma naa tama naa. Teena ki lavaa nau te huria naa manava naa tama naa ki illoa maaoni laatou i TeAtua. 21 Peelaa

☆ 9.13 Deut 18.1 ☆ 9.14 Mt 10.10; Lk 10.7

hoki, itaku saaita e heheuna ma naa tama teelaa seai ma ni Jewraa, nau e sosorina pee ko naa tama naa, see takkoto ilaro naa Loo naa Jew. Teenaa kihuria a nau naa manava naa tama naa ki illoa i TeAtua. Te mee nei see mee maa nau see tautari ki naa loo TeAtua. Seai. Nau maaoni e tautari ki naa loo Christ. ²² Taku saaita e noho ma naa tama see haimmahi naa hakataakoto laatou i TeAtua raa, nau e mee hoki ma kolaatou, kihuria naa manava laatou ki illoa i TeAtua. Nau e hurihuri aku sosorina ki mee nau pee ko naa tama naa henua e noho ai nau kamee naa heuna TeAtua. Nau e mee peenei ki hakasaoria nitama ilaatou ise ara peehea e takoto mai. ²³ Nau e mee naa mee nei hakkaatoa ki hakatereina te Lono Taukareka, teenaa ki lave nau i naa mee e taukalleka TeAtua. ²⁴ Kootou e illoa maa e tammaki naa tama hurohuro maraa e ffuro i te haiva, tevana iaa teelaa se tama koi tokotasi ilaatou naa ma ki tae imua notoo naa hekau te haiva. Aa teenaa, kootou ki uu naa kauae kootou ki tae kootou imua notoo naa hekau te haiva. ²⁵ Naa tama hakkaatoa e hurohuro raa maraa e hakamaamaa ki lavaa te toa laatou te hau e moe no mmae. Taatou iaa e ffuro kilavaa taatou te hau se lavaa te moe no mmae. ²⁶ Teenaa kotakuvana e tere tonu ki tae nau kite kaha hakaoti. Nau e mee ma ko te tama e llau te patu, see taua huri ana rima. ²⁷ Nau e taa taku haitino ki tautari tonu ki taku hiihai. Nau see hiihai maa nau e hakaea te Lono Taukareka nei, aa taku tino iaa see tae ki te kaha hakaoti.

10

Ttiputipu naa aitu penappena

¹ Aku taaina ma aku kave nei. Nau e hiihai maa kootou ki hakatuu naa mannatu kootou ki te vana ni sura inaatippuna taatou nittaka ma Moses imua. Laatou ni hakamarusia te aoa ka oo laatou vaaroto te moana ettapa ma kote 'Red Sea'.✠

² Naa tama naa hakkaatoa ni hakaukau tapuina iloto te aoa ma te moana, ilaatou e tautari vaa-muri Moses. ³ Laatou katoo ni kkai te haraoa aitu tokotasi✠ ⁴ ka unu te vai aitu tokotasi. Laatou ni unu i te vai tokotasi e tere iho i te hatu aitu esasare ma laatou; aa te hatu naa ko Christ tana tino.✠ ⁵ Tevana iaa i te saaita naa raa, TeAtua ni see hiahia i te mahi ana inaa tama naa, teenaa ni mmate ai naa tama naa ka mmoe huri naa haitino laatou iloto mouku.✠

⁶ Naa vana nei ni ssura ki kkite taatou, aa taatou ku illoa ki see kaimannako taatou ki naa mee e hakallika pee ko naa tama naa imua.✠ ⁷ Taatou ki see lotu ki naa aitu penappena pee ko aaraa tama ilaatou. E mee pee ko naa taratara mai te Laupepa Tapu raa peela, "I te saaita naa tama naa ennoho no kkai ka unu inaa kaikai laatou ellasi raa, teenaa ko naa saaita laatou e massike no hai ki naa taffao laatou see ttonu."✠ ⁸ Taatou ki see hai huri pee ko aaraa tama ilaatou imua. Laatou raa se tino rua maa toru naa simata tama ni mmate hakkaatoa i te aso tokotasi.✠ ⁹ Taatou ki see haaiteria taatou TeAriki pee ko aaraa tama ilaatou imua. Naa tama naa ni kaaina naa kata raa no mmate hakkaatoa.✠ ¹⁰ Taatou hoki ki see taumaruu i TeAtua pee ko aaraa tama

✠ **10.1** Ex 13.21-22; 14.22-29 ✠ **10.3** Ex 16.35 ✠ **10.4** Ex 17.6; Num 20.11 ✠ **10.5** Num 14.29-30 ✠ **10.6** Num 11.4 ✠ **10.7** Ex 32.6 ✠ **10.8** Num 25.1-18 ✠ **10.9** Num 21.5-6

ilaatou imua. Naa tama naa ni taai te Ensol te Mate raa no mmate.✧

11 Naa vana nei ni ssura kikkite aaraa tama, teenaa naa taratara nei ni sissia iloto te Laupepa Tapu raa ki hakamatakuria taatou. I te aa i taatou ku nnoho i te ssao te maarama nei ku taupiri ki seua TeAtua.

12 Naa tama e mannatu maa laatou e tutulaaoi raa, laatou ki poopoo tonu ki see pakkuu laatou kilaro. 13 Te kau usu ni pakkuu atu ki kootou raa, teenaa seai ma ni usu hoo; te henua e usuhia kato peena. Tevana iaa TeAtua eroorosi hakaraaoi iloo ki kootou. A la ma ki mmata ki see llasi naa usu naa no see ilotia kootou te tuukia. Saaita kootou e usuhia raa, a la ma ki kauatu naa mahi kootou ki see lavaa naa manava kootou te hurisia, teenaa te ara kootou e kauatu ki hakassao kootou.

14 Aku taaina ma aku kave nei, kootou ki kaaoti te lotu ki naa aitu e penappena. 15 Nau e taratara atu i kootou ni tama e atammai. Kootou ki hakatuu ki naa manava kootou i aku taratara e kauatu nei. 16 I te saaita taatou e unu te wain i te kap taatou e too i te Kaikai TeAriki, teelaa e taratara hiahia ai taatou i TeAriki raa, teenaa ko te ttoo Christ naa e unu taatou hakapaa. Aa i te saaita taatou e ttohi te haraoa naa no kkai raa, teenaa ko te haitino Christ naa teenaa ekkai taatou hakapaa.✧ 17 Taatou hakkaatoa ekkai kite haraoa tokotasi. Niaaina maa taatou e tammaki, taatou nei e mee ma se tama tokotasi, i taatou e kkai te haraoa tokotasi naa.

✧ **10.10** Num 16.41-49 ✧ **10.16** Mt 26.26-28; Mk 14.22-24; Lk 22.19-20

18 Kootou hakatuu ki te tiputipu te kanohenua Israel imua. Naatama naa ekkai hakapaa naa pukunohi naa manu laatou e hakaara ki TeAtua ite olta. ✧ 19 Nau see mee atu maa naa kaikai e hakaara ki naa aitu penappena raa se mee e taukareka. Nau see mee atu hoki maa naa aitu penappena naa ni aitu maaoni. Seai. 20 Nau etaratara are maa naa kaikai e hakaara ma ni hakaaitu inaa olta naatama e nnoho poouri raa, e hakaara ki naa tippua. Teena seai ni kaikai e hakaara ki TeAtua. Nau see hiihai maa kootou ki meeme hakapaa ma naa tippua. ✧ 21 Kootou see lavaa te unu ite kap TeAriki aa ma ite kap hoki naa tippua; kootou see lavaa tekkai ite teevo TeAriki aa ma ite teevo hoki naa tippua. 22 E aa? Taatou e fiffai ma ki haia taatou TeAriki ki manava haaeo itaatou? Taatou emannatu maa taatou e haimahi are iaa Ia? ✧

23 Aaraa tama e hai maa taatou e ttana te ppena te kau vana hakkaatoa. Tevana iaa te kau vana hakkaatoa see lavaa te kaumai se taukareka maa taatou. ✧ 24 Kootou ki see matamata koi ma ki taukalleka naa vana kootou soko kootou. Kootou ki mmata hoki ki te taukareka telaa tama.

25 Naa pukunohi naa manu hakkaatoa e mmoe inaa hare kaikai raa, kootou e lavaa koi te tauia kootou nokkai. Kootou see mee te lopo taratara ka vasirisiri ma ki illoa kootou maa teelaa ni pukunohi peehea. 26 E mee pee ko naa taratara te Laupepa Tapu raa peelaa, “Te kerekere nei ma naa mee hakkaatoa e takkoto ite kerekere nei, teena ni mee TeAriki.” ✧

✧ **10.18** Lev 7.6 ✧ **10.20** Deut 32.17 (LXX) ✧ **10.22** Deut 32.21 ✧ **10.23** 1 Cor 6.12 ✧ **10.26** Ps 24.1

²⁷ Ki mee kootou e arumia setama seelotu kitana hare makiikai kootou, aa kimee kootou e fiffai, etaukareka maa kootou kioo nokkai anaikai etukumai maa kootou. Kootou see vasirisiri makiilloa kootou maa teelaa nikaikai peehea. ²⁸ Tevana iaa kimee setama evanaatu peelaa, “Teenei nikaikai ni hakaara ki naa aitu penappena,” teenaa kootou seekkai naa kaikai naa; kootou ki alloha i te tama e kauatu te taratara naa, ²⁹ ki see mamannatu tammaki te tama naa.

E mee te tama maki mee peelaa, “Ai taku tiputipu ettana tekai te kau kaikai nei ku tuukia are te hakataakoto telaa tama? ³⁰ Kimee maa nau etaratara hiahia ki TeAtua i akuikai ekai, ko ai te tama maki lavaa te taratara hakallika i akuikai?”

³¹ Teenaa, ni aa kootou e hai, e aa maa kootou ekkai, aa sei maa kootou eunu, kootou ki hai naa vana kootou naa ki hakanauria TeAtua. ³² Kootou ki nnoho hakaraaoi ki see tautau haaeo kootou ma naa Jew, naa tama teelaa sei ma ni Jew, aa ma naa tama e lotu i TeAtua. ³³ Kootou ki tautari mai ki taku tiputipu. Nau maraa e mee ki fiafia naa tama hakkaatoa i aku vana e mee. Nau see iloa te maanatu itaku tino taukareka; nau maraa e maanatu ki te taukareka naa tama hakkaatoa, teenaa ki ssao laatou no ora.

11

¹ Kootou tautari mai ki aku vana e mee, pee ko nau e tautari ki naa vana Christ.✧

Ttiputipu naa haahine te lotu

✧ **11.1** 1 Cor 4.16; Phil 3.17

² Nau e hiahia i kootou maraa e mannatu mai kiasa nau, aa kootou hoki e tautari ki aku akonaki ni kauatu ki kootou. ³ Tevana iaa nau e hiihai maa kootou ki illoa maa Christ etakoto hakamaatua iaruna naataanata hakkaatoa. Tetanata ehai aavana raa etakoto hakamaatua iaruna tana aavana, aa TeAtua etakoto hakamaatua iaruna Christ. ⁴ Tetanata e uhi tana pisouru katu no taku aa ka hakaeta naataratara TeAtua imua te henua elotura, tetanata naa ehakanaparia aia te Tama enoho hakamaatua iaa ia, teenaa ko Christ. ⁵ Aa te ffine etaku ka hakaeta naataratara TeAtua imua te henua elotu, iaa see uhi tana pisouru raa, te ffine naa ehakanaparia aia tana aavana. Aia e mee koi ma se ffine e tasi tana lauru no mmore hakaoti. ⁶ Ki mee te ffine raa see uhi tana pisouru, aia ki tasi tana lauru ki mmore. Aa ki mee aia enapa te tasi tana lauru, aia ki uhi tana pisouru. ⁷ Tetanata raa ki see uhi tana pisouru, ite aa, te tiputipu TeAtua etakoto ite tanata. Teenaa naa mahi TeAtua etakkoto ite tanata, aa naa mahi te tanata raa etakkoto ite ffine. ⁸ TeAtua ni see penapena te tanata raa ite haitino te ffine. Seai. Te ffine raa are ni penaa TeAtua ite haitino te tanata. ⁹ TeAtua ni see penapena te tanata raa ma ki tokonaki ki te ffine. Seai. Aia ni penapena te ffine ki tokonaki ki te tanata. ¹⁰ Teelaa etaukareka ai maa te ffine raa ki uhi tana pisouru ki kite naa ensol, teenaa ki illoa laatou maa te ffine raa etakoto ilaro naa mahi tana aavana. ¹¹ Tevana iaa, ite vasi naa ora taatou ehakapaa ki TeAriki raa, te tanata raa enoho ki tokonaki ki te ffine. Peelaa hoki,

✧ **11.7** Gen 1.26-27 ✧ **11.9** Gen 2.18-23

te ffine raa e noho ki tokonaki ki te tanata; lauaa seennoho hakakkee kilaaua. ¹² Imua raa TeAtua nipenapena te ffine ite haitino tetanata. Aa ite ssao nei, te tanata raa ku haanauria mai te ffine. Teenei ko TeAtua raa e mee naa mee hakkaatoa ki ssura.

¹³ Eaa? Kootou e mannatu maa e taukareka maa te ffine raa ki see uhi tana pisouru ka tuu no taku ki TeAtua iloto te hare lotu?

¹⁴ Ite maarama nei raa, telauru e hualloa te tanata raa, teenaa se hakanapa, ¹⁵ aa ki te ffine raa iaa, teenaa selaakei aana. Teenaa selauru e hualloa ekauake TeAtua ki uhi tana pisouru. ¹⁶ Kimee setama e maanatu ma ki hakatautau maaua ite mee nei, aia ki maanatu hakaraaoi. Teenei kote ara koi tokotasi maatou aa ma naatama katoo elotu i TeAtua raa e illoa maa e tonu. See hai ara hoki.

Te kaikai TeAriki

¹⁷ Nau kutaratara atu hoki itelaa mee. Nau e mee kitaratara atu ki illoa kootou iaa nau see hiahia ite tiputipu kootou e hakasura inaa saaita kootou maraa e hakakkutu kilotu. Te tiputipu kootou e hakasura naa e hakallika, teenaa seai setiputipu e taukareka.

¹⁸ Ite kaamata raa, nau elono maa kootou see meeme e hakapaa inaa saaita kootou e hakakkutu kilotu. Nau see illoa maa teenei nitaratara maaoni ma seai. ¹⁹ Kimee maa teenaa nitaratara maaoni, e taukareka hoki kimavvae kootou, kimattino naatama elotu maaoni aa ma naatama see lotu maaoni.

²⁰ Inaa saaita kootou maraa e hakakkutu kilotura, teenaa seai kote Kaikai TeAriki naa ekkai ai kootou. ²¹ Kootou maraa see illoa tettari kiaaraatama kikkai kootou hakapaa.

Teena kote vana aaraa tama i kootou ettaka ka hiikkai, aa aaraa tama iaa ku vvere hakaoti inaa unu laatou naa vaimmara. ²² Kootou ku aa? Kootou ku see hai hare kikkai ka unu hakaraaoi kootou? Kootou e mannatu maa telotu TeAtua raa se mee vare kootou? Naa tama ennoho hakaaroharaa ku nnapa ite tiputipu kootou e hakasuranaa. Nau kataratara atu peehea kikootou? Kootou e mannatu maa nau e hakanau hakamaarie i kootou? Seai iloo!

²³ Nau nitoo i TeAriki naa akonaki teelaa ni kauatu nau kikootou. Teena, ite poo Judas ni toomai ia naa tama hakamaatua naa Jew raa no tauhia TeAriki Jesus raa, Jesus ni too te haraoa raa no taku ki TeAtua. ²⁴ Ki oti raa, ttohi iloo te haraoa raa no mee ake ki ana disaipol, “Teenei taku haitino, e hookii atu maa kootou. Kootou too te haraoa nei nokkai, aa kootou ku hakamallona iaa nau.” ²⁵ Peelaa hoki, ite saaita laatou ni oti tekkai raa, Jesus ni too te kap raa no mee ake peelaa, “Te kap nei kote arahou TeAtua e penapena, teena e hakattino kitakuttoo. Kootou unu te kap nei, aa kootou ku hakamallona iaa nau.”[☆]

²⁶ Te mee nei e mee maa te kau saaita kootou ekkai te haraoa nei ka unu i te kap nei raa, kootou e huriake te mate TeAriki no tae kitana sao ma ki au. ²⁷ Ki mee se tama ekai te haraoa nei ka unu te kap nei ma ni mee vare koi raa, te tama naa e hai hakallikaina aia te haitino ma tettoo TeAriki. ²⁸ Aa teena, kootou ki hakattonu naa tiputtipu kootou imua kootou ekkai te haraoa raa ka unu i te kap naa. ²⁹ I te aa, ki mee te henua ekkai vare te haraoa ka unu vare

[☆] **11.25** Ex 24.6-8; Jer 31.31-34

te kap nei, aa see mannatu peelaa maa teenei ko te haitino TeAriki, teenaa naa tama naa ku ssee laatou ara sokolaatou ki hakatonutonu TeAtua i laatou. ³⁰ Teenaa ko te vana te lopo tama i kootou e mmaki ka matanaenna. Aaraa tama hoki i kootou ku oti te mmate. ³¹ Ki mee taatou e hakatonu hakaraaoi naa tiputtipu taatou imua, teenaa taatou ma ki see takkoto i laro te hakatonu TeAtua. ³² Tevana iaa taatou e hakatonutonusia TeAtua ki see hai haaoiina taatou hakapaa ma naa tama te maarama nei.

³³ Aku taaina ma aku kave nei, saaita kootou e hakakkutu ki kkai te Kaikai TeAriki raa, kootou ki ttari ki kaatoa atu hakkaatoa kootou. ³⁴ Ki mee setama i kootou e hiikai, aia kikai hakaoti i tana hare, ki see hakatonutonusia kootou TeAtua i naa sosorina see ttonu kootou.

Nau ma ki hakatonu atu aaraa mee i taku saaita ma ki tae atu.

12

Naa mee e taukalleka TeAitu Tapu

¹ Teenei nau ku taratara atu i naa mee kootou ni sissii mai ma ki illoa kootou i naa tiputipu naa mee e taukalleka TeAitu Tapu e hookii.

Aku taaina ma aku kave nei, nau e hiihai maa kootou ki illoa maaoni inameena. ² Kootou e illoa maa te saaita kootou koinnoho i te pouri raa, kootou ni usuhia te lopo vana ki lotu kootou ki naa aitu e mmate. ³ Nau e hiihai maa kootou ki illoa maa tetama etaka ma TeAitu Tapu raa, see lavaa te taratara haaoi i Jesus. Peelaa hoki, tetama seetaka ma TeAitu Tapu raa see lavaa te taratara maa Jesus ko TeAriki.

⁴ E takkoto te kau mee e taukalleka, tevana iaa teelaa ko TeAitu tokotasi naa e hookii naa mee naa. ⁵ E takkoto te kau heuna taatou ki mee, tevana iaa teelaa ko TeAriki tokotasi raa e heheuna ai taatou. ⁶ Te tama koi e kee i ana tihuna inaa heuna, tevana iaa teelaa ko TeAtua tokotasi naa e mee naa tama hakkaatoa ki tiffuna i naa heuna laatou naa.

⁷ TeAtua e huri mai iloto te ora te tama i naa tiputipu TeAitu Tapu, ki tokonaki taatou ki naa tama hakkaatoa. ⁸ TeAitu e kauake ki te tama te akonaki ki atamai, aa ki telaa tama, TeAitu tokotasi naa e kauake te akonaki ki iloa i te kau vana. ⁹ TeAitu tokotasi naa hoki e kauake ki te tama te hakataakoto e haimahi, aa ki telaa tama, TeAitu naa e kauake naa mahi ki hakamasike naa maki. ¹⁰ TeAitu e kauake ki te tama naa mahi ki huri ake naa mahi TeAtua; ki telaa tama, naa mahi ki hakaea naa taratara TeAtua; ki telaa tama, naa mahi ki ilotia naa vana aitu maaoni aa ma naa vana hakallesi; ki telaa tama, naa mahi ki taratara ki naa taratara e kkee, aa ki telaa tama a Ia e kauake naa mahi ki huri ake te hakataakoto naa taratara naa. ¹¹ TeAitu Tapu tokotasi nei e huri mai naa vana nei hakkaatoa ki taatou. Naa mahi nei e vaaea mai TeAtua itana hiihai, teena te tama koi e kee ana mahi.✧

Te haitino Jesus Christ

¹² Te haitino te tama e mee te lopo tamaa kina e kkee inaa heheuna laatou. Niaaina maa te haitino naa e mee te lopo tamaa kina raa, teena se haitino koi tokotasi. Teena te tino tama Christ e tiputipu peena.✧ ¹³ Niaaina

maa koe se Jew aa seai maa koe seai se Jew; niaaina maa koe sepoe aa seai maa koe seai sepoe, taatou ni hakaukautapuina TeAitu tokotasi ki ttaka taatou maa se haitino tokotasi. Teena TeAtua ni kaumai Ia TeAitu raa ki takoto iloto naa hatumanava taatou hakkaatoa.

¹⁴ Taatou e illoa maa te haitino te tama see mee tana kina tokotasi koi. Seai. Telopo tamaa kina e heheuna hakapaa ma se haitino tokotasi. ¹⁵ Ki mee maa te tapuvae raa e taratara peelaa, “Nau seai se kina i te haitino i aa nau seai se rima.” Niaaina maa ia e taratara peenei, a ia e takoto koi ma se kina te haitino. ¹⁶ Aa ki mee maa te kautarina raa e taratara peelaa, “Nau seai se kina i te haitino, i aa nau seai se karamata.” Niaaina maa ia e taratara peenei, a ia e takoto koi ma se kina te haitino te tama. ¹⁷ Ki mee te haitino raa e heheuna koi ki ana karamata, a ia ma ki lono peehea? Aa ki mee maa te haitino raa e heheuna koi ki ana kautarina, a ia ma ki sunu peehea? ¹⁸ TeAtua ni see penapena te haitino te tama ki tipu peenaa. Seai. Telopo tamaa kina hakkaatoa i naa haitino taatou ni penaa TeAtua no hakapaaria ki hanotonu ma tana hiihai. ¹⁹ Te haitino raa e moe see kaatoa ki mee teelaa se kina koi tokotasi te haitino naa e takoto. ²⁰ E takoto peenei raa, teelaa ni tamaa kina e tammaki, iaa teelaa se haitino koi tokotasi.

²¹ Aa teena, te karamata raa see lavaa te mee ake ki te rima raa peelaa, “Koe see tau te tokonaki mai kiaa nau!” Peelaa hoki, te pisouru raa see lavaa te mee ake ki naa vae peelaa, “Koorua see tau te tokonaki mai kiaa nau!” ²² Tevana iaa, naa tamaa kina

te haitino teelaa e mee taatou maa see haimmahi raa, teenaa ko naa kina e tokonaki maaoni iloo ki te haitino. ²³ Naa tamaa kina taatou e mannatu maa see hai vana e taunai raa, teenaa ko naa tamaa kina taatou e mmata ake hakaraa oi iloo; aa naa tamaa kina te haitino teelaa e mmata hakallika raa, taatou e uuhia hakaraa oi iloo taatou. ²⁴ Tevana iaa e mee aaraa tamaa kina te haitino e tiiake taatou ki takkoto peenaa, ilaatou e mmata taukalleka. TeAtua tana tino ni hakapaaria a Ia te haitino raa ki hakanauria naa tamaa kina teelaa ni see ilotia maa ni kina. ²⁵ Aa teenaa, te haitino raa see vaevae. Naa tamaa kina te haitino raa ki heheuna hakapaa ka anaana ki laatou soko laatou. ²⁶ Ki mee se tamaa kina tokotasi i te haitino e hakallono isu, naa tamaa kina raa hakkaatoa ma ki hakallono isu. Aa ki mee se tamaa kina e hakanauria, naa tamaa kina hakkaatoa hoki ma ki fiaffia hakapaa.

²⁷ Kootou naa katoo e mee ma kote haitino Christ, te tama koi e mee ma se tamaa kina i te haitino naa. ²⁸ TeAtua ku oti te hakanoho ana tama ki haia ana heuna. Teenaa, te heuna mua raa, a Ia ni hakanoho naa tama ma ni aposol. Te heuna imuri raa, a Ia ni hakanoho aaraa tama ma ni purepure aana, aa imuri hoki, naa tisa. Kimuri raa, naa tama e huri ake naa mahi TeAtua, naa tama e hakamasike naa maki, naa tama e tokonaki ki aaraa tama, aa naa tama e taratara ki naa taratara e kkee. ²⁹ See mee maa laatou katoo e heheuna ma ni aposol, naa purepure TeAtua, naa tisa. See mee maa naa tama katoo e lavaa te huri ake naa mahi TeAtua. ³⁰ See mee maa laatou

✧ 12.28 Eph 4.11

katoou e lavaa te hakamasike naa maki, aa maa laatou katoou e taratara ki naa taratara ekkee, aa seai maa laatou katoou e illoa te hakataakoto naa taratara naa. ³¹ Tevana iaa kootou ki otimanava ki tauhia kootou naa mee hakamaatua iloo TeAtua e hookii naa.

Teenei nau ku hakaari atu te ara e taukareka kootou ki tautari.

13

Ttiputipu te laaoi

¹ Niaaina maa nau ellau te taratara naa taratara hakkaatoa te maarama nei aa ma naa taratara naa ensol, tevana iaa kimee maa nau see manava laaoi i telaa tama, aku taratara naa ni taratara vare koi, e mee pee ko naa ttani huri te peeloo e likittia. ² Niaaina maa nau ehakaea naa taratara TeAtua ka illoa nau itelopo vana TeAtua effuu; niaaina maa nau ehaimahi taku hakataakoto, e tau tenneke naa mouna ellasi no hakatuu kitelaa kina, tevana iaa kimee maa nau see manava laaoi itelaa tama, nau setamavare koi. ³ Niaaina maa nau evaevae aku hekauraa hakkaatoa kinaa tama ennoho hakaaroha, aa maa nau etiiake taku haitino kituunia; kimee maa nau see manava laaoi itelaa tama, nau maki seai taku vana e taukareka maki too iaku vana e mee naa.

⁴ Te tama e manava laaoi raa see illoa te lotoloto nauhie. Aia see manava haeo itelaa tama, aa see ahu kiaa ia. ⁵ Te tama naa see illoa te sosorina tipua kitelaa tama. Aia see maanatu kitana taukareka soko ia, aa

☆ 13.2 Mt 17.20; 21.21; Mk 11.23

e taka seemuu. Aia see iloa te tuku haaeo ia meta tama kiloto tana manava. ⁶ Te tama e manava laaoi maaoni raa see hiahia i naa vana see ttonu. Aia e hiahia are i naa vana ettonu maaoni. ⁷ Te tama e manava laaoi raa see lavaa te tiiake ia te tiputipu naa. Aia see lavaa te tiiake tana hakataakoto i TeAtua, e taaohi manava peenaa ki TeAtua, aa niaaina maa ni vana peehea e pakkuu atu kiaa ia raa, aia e lavatoa te noho seemuu koi.

⁸ Ttiputipu te laaoi nei see lavaa te hakaoti mai. Naa mahi ki hakaeta naa taratara TeAtua raa ma ki hakaoti mai imuri. Te taratara ki naa taratara e kkee raa hoki ma ki hakaoti mai. Te atamai naa tama hakkaatoa i te maarama nei ma ki hakaoti mai hoki. ⁹ I te aa, naa illoa taatou ma naa taratara aitu taatou e hakaeta raa, naa mee naa see kaatoa mai ki taatou. ¹⁰ Ssao te mee e kaatoa raa e tae mai raa, te mee see kaatoa nei ma ki sei.

¹¹ Taku sao ni tamariki raa, aku taratara, aku tiputipu, aa ma taku hakataakoto e mee koi ma ko naa tiputipu te tamariki koi punaamea. Aa te nei nau ku matua raa, te tiputipu te tamariki raa ku tiiake nau. ¹² Ssao nei taatou seki illoa hakaraaoi i naa tiputipu TeAtua. Te mee taatou ekkite itessaonei e mee ma semee etuu nnehu iloto te kalas. Kimuri taatou ma ki kkite hakaraaoi i naa karamata TeAtua. I te saaita nei raa, nau see iloa hakaraaoi i TeAtua. Kimuri nau ma ki iloa hakaraaoi iloo iaa ia, e mee pee ko naa iloa hakaraaoi iloo TeAtua iaa nau.

¹³ I te saaita nei iaa, naa tiputipu e toru nei ma ki takkoto hakaoti: Teenaa ko te hakataakoto tonu, te noho hakalavatoa ka ttari, aa te manava laaoi. I naa tiputipu

e toru nei raa, te manava laaoi raa e takoto i aruna.

14

Ttiputipu aaraa mahi TeAitu

¹ Kootou kittaka ma te manava laaoi, aa kootou kukkana ki tauhia kootou naa mahi taukalleka TeAitu. Naa mahi hakamau ki tauhia kootou raa, teenaa ko naa mahi ki hakaea naa taratara TeAtua. ² Naa tama e taratara ki naa taratara e kkee raa see taratara ki aaraa tama, laatou e taratara tonu ki TeAitu. See hai tama e iloa i naa taratara laatou e hai naa. Naa tama naa e tauria TeAitu ki tarataraina laatou naa taratara TeAtua teelaa see ilotia.

³ Naa tama e hakaea naa taratara TeAtua raa iaa e taratara tonu ki te henua no tokonaki atu ki laatou, ki hakatipuina naa hakatina naa tama naa, aa ki saapai atu ki naa ora laatou.

⁴ Naa tama e taratara ki naa taratara e kkee raa e tokonaki koi ki laatou soko laatou. Naa tama e hakaea naa taratara TeAtua iaa e tokonaki ki naa tama te lotu hakkaatoa.

⁵ Nau ehiihai maa kootou hakkaatoa ki taratara ki naa taratara e kkee, tevana iaa nau e maanatu maa e taukareka are kimee maa kootou ki hakaea naa taratara TeAtua. Kimee se tama e taratara ki naa taratara e kkee, e taukareka maa telaatama ki huri naa taratara naa ki te taratara kootou ellono. Kootou ki mee peenaa ki lavaa kootou te tokonaki ki kootou hakkaatoa. Aa kimee see hai tama e noho ki huria naa taratara naa, e taukareka maa kootou ki hakaea koi naa taratara TeAtua.

⁶ Aku taaina ma aku kave nei, taku saaita ma ki hanatu ki kootou raa, se aa e taukareka kimee maa nau e taratara atu ki te taratara

kootou see illoa? Seailoo! Aa kimee nau e hakaēa atu naa taratara TeAtua nikaumai kiaa nau ka taratara hoki nau itana atamai, aa maa nau e hakaēa ana taratara aitu ka kauatu ana akonaki raa, teenaa nau e tokonaki maaoni ki kootou.

⁷ Hakatuu ki naa manava kootou inaa mee e hakatanitani pee ko naa poronu ma naa ukulele. Ki mee se tama see llau e hakatani mai naa mee naa raa, naa mee naa ma ki ttani huri koi. Taatou ma ki illoa ma se mako peehea te tama raa e hakatani? ⁸ Ki mee te tama e iriiri te puu raa see iri hakaraa o i te puu, taatou ma ki illoa peehea maa te ttou raa kutae mai? ⁹ Peelaa hoki, e haitama peehea ma ki illoa inaa taratara kootou, kimee maa kootou e taratara ki naa taratara e kkee? Teenaa naa taratara kootou naa ni taratara matani koi! ¹⁰ Etakkoto te kau taratara hakkaatoa i te maarama nei, tevana iaa see hai taratara e mee maa seai tana hakataakoto. ¹¹ Ki mee nau see illoa inaa taratara e kaumai aaraa tama raa, naa tama naa ma ki mannatu maa nau se horau, aa nau hoki ma ki maanatu maa laatou ni horau. ¹² I kootou e fiffai ma ki tauhia kootou naa mahi TeAitu raa, kootou ki hakamakii ki heheunatia kootou naa mahi e lavaa te hakatipu te lotu.

¹³ Te tama e taratara ki naa taratara e kkee raa, aia ki taku ki TeAtua ki kauake naa mahi ki huri ake te hakataakoto naa taratara naa. ¹⁴ Kimee nau e taku ki naa taratara e kkee, taku mouri e taku; taku hakataakoto iaa see illoa. ¹⁵ Nau ka mee peehea? Taku mouri ma ki taku, tevana iaa nau ma ki taku hoki ma taku hakataakoto. Taku mouri ma ki huahua, tevana iaa nau ma ki huahua hoki ma

taku hakataakoto. ¹⁶ Ki mee too mouri koi e taku ka taratara hiahia i TeAtua, naa tamavare elotu hakapaa kootou naa ma ki nnuu atu no mee maa, “Amen” ki oo taku naa peehea? Teenaa ilaatou ma ki see illoa maa koe e taratara maa e aa. ¹⁷ Niaaina maa koe e taku ka taratara hiahia hakaraaoi iloo i TeAtua raa, aaraa tama see tokonakina a koe.

¹⁸ Nau ehiahia i TeAtua ia nau maraa e taratara ki naa taratara ekkee ite kau saaita. See hai tama ikootou e tae kiaa nau ite mee nei. ¹⁹ Tevanaiaa iloto telotura, nau ehiihai are maa nau kipesi ni puku taratara maaku erima teelaa e ilotia, ki tokonaki ki aaraa tama. Te mee naa e taukareka are maa nau ekauake ni puku taratara e sinahuru simata i naa taratara ekkee.

²⁰ Aku taaina ma aku kave nei. Kootou ki see sosorina pee ko naa tamalliki i naa hakataakoto kootou. Ite vasi te tiputipu ehakallika raa, kootou ki mee ma nitamalliki seki illoa te tiputipu naa, tevanaiaa kootou ki mee ma nitama ku mattua i naa hakataakoto kootou. ²¹ Ite Laupepa Tapu raa e sissii maa, “Naa tama e taratara ki naa taratara ekkee raa ma ki kauake aku taratara raa ki naa tama taku kanohenua, te nei TeAtua e mee pe nei.

Nau ma ki taratara mai i naa maaisu naa horau, tevanaiaa naa tama taku kanohenua raa ma ki see hakannoo kiaa nau.”[☆]

²² Aa kootou nei ku illoa, te taratara ki naa taratara ekkee raa, teenaa se hakailoa TeAtua ki naa tama see lotu, sei ko naa tama elotu. Aa te hakaea naa taratara TeAtua raa ia,

[☆] **14.21** Is 28.11-12

teenaa se hakailoa TeAtua ki naa tama e lotu, sei ko naa tama see lotu.

²³ Ki mee maa telotu raa kato e hakakkutu hakapaa no massike naa tama naa hakkaatoa no taratara ki naa taratara ekkee, aa ki mee ni tamavare see lotu e uru atu, naa tama naa ma ki see vana maa kootou kato ku vvare? ²⁴ Aa ki mee kootou hakkaatoa e hakaeta naa taratara TeAtua ite saaita naa tamavare see lotu raa e uru atu raa, naa tama naa ma ki illoa maa laatou nitama haisara inaa taratara laatou ellono. ²⁵ Naa hakataakoto laatou e huu naa ma ki hakassaaina ki te maarama, aa teenaa laatou ma kittuu ki naa turi laatou no lotu ki TeAtua, ka taratara peela, “Ni maaoni, TeAtua e noho ma kootou i te kina nei.”

Te tiputipu ki hakasura iloto te lotu

²⁶ Aku taaina ma aku kave nei. Nau e taratara raa ko te mee nei: Saaita kootou e hakakkutu ki lotu raa, e mee te tama ma ki hua tana mako telotu, telaa tama iaa e mee te taratara akonaki, aa telaa tama e mee te taratara e kauake TeAtua, aa telaa tama e taratara ki naa taratara ekkee, aa e mee telaa tama ma ki huri ake te hakataakoto naa taratara naa. Naa mee naa hakkaatoa e ssura ki tokonaki ki telotu. ²⁷ Ki mee maa setama e mee ki taratara ki naa taratara ekkee, setakarua ma tetakatoru ki taratara, te tama imuri telaa tama, aa telaa tama ki huri ake te hakataakoto naa taratara naa. ²⁸ Tevana iaa ki mee maa see haitama e noho ki huri ake te hakataakoto naa taratara naa, te tama e taratara ki naa taratara ekkee raa ki noho seemuu no taratara kiaa ia soko ia ma TeAtua. ²⁹ Tetakarua ma tetakatoru inaa tama nikauake naa taratara TeAtua raa

ki taratara, aa aaraa tama iaa ki hakatonutonu naa taratara laatou naa. ³⁰ Aa ki mee maa se tama e noho ilaatou ekauake tanataratara TeAtua ki tarataraina, te tama ni tuu no taratara raa ki mmosi anataratara. ³¹ Kootou katoo e lavaa te hakaea naataratara TeAtua, te tama imuri telaa tama, ki akoako kootou hakkaatoa, aa ki saapai kootou ki kootou. ³² Te tama e hakaea naa taratara TeAtua raa kilavaa te roorosi hakaraaoi ki naa mahi TeAitu naa, ³³ i te aa i TeAtua see hiihai maa taatou elotu huri; a la e hiihai maa taatou kimeemee hakapaa aa taatou kulotu hakaraaoi.

E mee pee ko iloto naa kuturana katoo naa tama TeAtua raa, ³⁴ naa haahine raa ki noho seemuu i te saaita e lotu. Laatou see lavaa te mee ni taratara maa laatou. Naa Loo Moses raa e mee hoki maa laatou ki hakannoo ki naa tama hakamaatua telotu. ³⁵ Ki mee maa laatou e fiffai maa laatou e illoa i se mee, laatou ki vasiri ki naa aavana laatou raa i te saaita laatou e ttae ki naa hare laatou. Teenaa sevana hakanapa maa te ffine e tuu no taratara iloto telotu.

³⁶ Kootou e mannatu maa naa taratara TeAtua raa ni kaamata mai i kootou? Seai! Kootou e mannatu maa naa taratara TeAtua raa ni kaumai ma ki kauatu koi ki kootou soko kootou? Seai hoki! ³⁷ Ki mee maa se tama e hai maa ia ko te pure TeAtua, aa maa ia e taka ma naa mahi TeAitu Tapu, te tama naa ki iloa maa aku taratara e sissii atu nei ko te taratara hakamaatua TeAriki. ³⁸ Ki mee maa ia see hakannoo mai ki te taratara nei, kootou see hakannoo kiaa ia.

³⁹ Aa teenaa, aku taaina ma aku kave nei, kootou ki oti manava ki hakaea kootou naa taratara TeAtua, tevana iaa kootou see puuia

kootou te taratara ki naa taratara e kkee.
 40 Naa mee hakkaatoa ki heheunatia i te ara
 maaoni aa i te ara e tonu.

15

Te masike ana Christ i te mate

¹ Aku taaina ma aku kave nei. Nau e hiihai
 maa kootou ki mannatu i te Lono Taukareka
 ni hakaetau nau, te laa nitoa kootou aa te laa
 e taao hi manava ai kootou. ² Teenaa ko te Lono
 Taukareka ni hakaetau nau ki kootou. Kootou
 ma ki hakassaoria te Lono Taukareka nei, ki mee
 naa taratara nei e tauhia kootou ki mau, aa
 ki mee sei raa, kootou naa ni lotu vare koi.

³ Nau ni hakaetau ki kootou aku taratara
 nitoo i Te Atua, i teenaa ni taratara haka-
 maatua iloo. Naa taratara naa e mee pe laa:
 Christ ni mate ki uia naa haisara taatou,
 e mee pee ko naa taratara te Laupepa Tapu.✧

⁴ A Ia ni tanumia aa ni hakamasikeria no ora
 imuri naa aso e toru, e mee pee ko naa taratara
 te Laupepa Tapu.✧ ⁵ A Ia ni hakasura ki Peter, aa

ki oti raa hakasura iloo Ia ki tana taka sinahuru
 maa ttakarua aposol.✧ ⁶ Kimuri raa,

hakasura iloo Ia i te saaita tokotasi ki naa tama
 e ttoe i te rima naa rau i naa tama e tautari kiaa Ia.
 Te mahiana naa tama naa koi ora i te saaita nei,
 aaraa tama iaa ku oti te mmate. ⁷ Ki oti raa,

hakasura iloo Ia ki James, ara hakasura iloo Ia
 ki ana aposol raa hakkaatoa.

⁸ Nau nei ko te tama ni hakasura mai
 a Ia hakamuri hakaoti, niaaina maa nau
 e mee ma setamariki e irikina itaku saaita

✧ 15.3 Is 53.5-12 ✧ 15.4 Ps 16.8-10; Mt 12.40; Acts 2.24-32

✧ 15.5 Mt 28.16-17; Mk 16.14; Lk 24.34,36; Jn 20.19

ni haanauria mai. ✧ ⁹ I te aa iaa nau nei e taka ilaro hakaoti naa aposol hakkaatoa. Nau see tau te heheuna ma se aposol, iaa nau ni mee pakavaina a nau naa tama te lotu TeAtua. ✧ ¹⁰ Tevana iaa TeAtua ni aroha iaa nau, teenei e tiputipu ai nau peenei. A Ia ni see aroha vare iaa nau; aku heuna nei e llasi are inaa heuna aaraa tama, tevana iaa nau see heheuna ki aku tino mahi; te laaoi TeAtua e heheuna iaa nau. ¹¹ Niaaina maa teelaa ko nauraa ni hakaetau, aa seai maa teelaa ko aaraa tama raa ni hakaetau, teenei ko naa taratara maatou hakkaatoa e hakaetau, aa teenei ko naa taratara ni toa kootou.

Taatou ma ki massike ma te ora maaoni

¹² Ki mee maa maatou ni hakaetau maa Christ ni hakamasikeria i te mate, peehea naa taratara aaraa tama i kootou maa naa tama e mmate raa ma ki see hakamasikeria i te mate? ¹³ Ki mee maa naa tama naa e taratara maaoni raa, teena e mee maa Christ ni see hakamasikeria i te mate hoki. ¹⁴ Aa ki mee maa Christ ni see hakamasikeria maaoni raa, teena maatou see hai taratara ki hakaetau, aa kootou see hai mee ki hakattina. ¹⁵ Maatou nei hoki kutarataraina maa maatou ni tama e taratara kailallao i TeAtua, i maatou ni hakaetau maa Christ ni hakamasikeria TeAtua. ¹⁶ Ki mee maa naa tama ni mmate raa see hakamasikeria, teena e mee maa Christ hoki ni see hakamasikeria. ¹⁷ Aa ki mee Christ ni see hakamasikeria raa, kootou naa ni lotu vare koi kite tama koi moe ka mate. Kootou naa koi noho ma naa haisara kootou. ¹⁸ Te mee naa hoki ma ki mee ma naa tama

e illoa i Christ aa ku oti te mmate raa ku mmate hakaoti. ¹⁹ Ki mee maa taatou e hakatina maa Christ e tokonaki koi ki taatou i te saaita taatou e nnoho i te maarama nei raa, taatou nei ko naa tama are e ttaka hakaaroha i naa tama hakkaatoa i te maarama nei.

²⁰ Tevana iaa te taratara maa oni raa e mee maa Christ ni hakamasikeria Te Atua i te mate, ki hakailoa mai ki taatou maa naa tama ku oti te mmate raa ma ki haka massikeria hoki a Ia. ²¹ Te mate raa ni sura mai i te vana te tama tokotasi ni mee, peelaa hoki naa tama e mmate raa e hakamassikeria i te vana telaa tama e mee. ²² Te henua kato e mmate i naa ora laatou e hakauu ki Adam, peelaa hoki te henua kato

ma ki haka massikeria no ora, i naa ora laatou e hakauu ki Christ. ²³ Naa tama kato e takkoto naa sao laatou e tukua ki haka massikeria: Christ ni hakamasikeria imua, aa tana sao ma ki ahemai raa, naa tama hakkaatoa e tautari kiaa Ia raa ma ki haka massikeria hoki. ²⁴ Aa teenaa te hakaotiana naa mee hakkaatoa raa ku ta e mai; Christ ma ki hetaa no lavaa a Ia naa tuku, naa hakamau, aa ma naa aitu haimahi te maarama nei, aa ma ki hookii ake

te Nohorana raa ki Te Atua Tamana. ²⁵ I te aa, i Christ ki noho hakamaatua ki ta e ki te saaita Te Atua ku oti te taai a Ia hakkaatoa naa tama e tautau haa e ma Ia raa no tukua ilaro naa tapu vae te tama naa. ☆ ²⁶ Naa mahi hakaoti ma ki seua raa ko naa mahi te mate. ²⁷ I te aa, i te Laupepa Tapu raa e mee maa, “Naa mee hakkaatoa ni tukua Te Atua ilaro ana tapu vae.”

Taatou iaa e illoa maa te taratara e mee maa, “naa mee hakkaatoa” raa, see mee i Te Atua,

☆ 15.25 Ps 110.1

te tama e tukua a Ia naa mee hakkaatoa kitakkoto ilaro Christ.☆ 28 Tevana iaa i te saaita naa mee hakkaatoa raa ku oti te tukua ki takkoto ilaro te roorosi Christ raa, teenaa a Ia tana tino, te Tama TeAtua, ma ki hakanoho soko Ia ilaro TeAtua, te tama nituku naa mee hakkaatoa ilaro aana, aa teenaa TeAtua ma ki noho hakamaatua inaa mee hakkaatoa.

29 Kimee maa naa tama ku oti te mmate raa seelavaa te massike mai ite mate, ai teelaa seara peehea aaraa tama e hakaukau tapu ma ki tokonaki laatou ki naa tama ku oti te mmate? Se aa laatou e mannatu ma ki mee? Kimee maa teenaa sevana maaoni pee ko naa taratara aaraa tama maa te mate raa ma ki see hakamasikeria no ora, ai aaraa tama iaa e hakaukau tapuria ki tokonaki laatou ki naa tama ku oti te mmate? 30 Kimee maa naa tama e mate raa ma ki see hakamassikeria, ai maatou kuhakauru are kitekau haeo kitauppiri maatou kimmate itekau saaita?

31 Aku taaina ma akukave nei. Nau etaupiri ki mate inaa aso hakkaatoa! Nau etaratara atu naa mee nei iaa nau ehiahia ikootou, inaa ora taatou e hakauu ki Jesus Christ, TeAriki taatou.

32 Kimee maa nau ni hetaa vare koi ma naa tama e haia ma ni “manu vaokaittama” ite kina nei, i Epises, itakutino hiihai, seaa nau nitoo itaku vana ni mee naa? Aa kimee maa naa tama e mmate raa ma ki see hakamassikeria, teenaa, taatou kutaukoi maa tetaratara e mee peelaa, “Taatou kikkai ka unu hakaoti, itaiao taatou kummate.”☆

33 Kootou mmata ki see hakarereesia kootou. “Naa sosorina taukalleka kootou naa elavaa

te huria i naa tama e hakallika ettaka ma kootou.” ³⁴ Kootou ki tiiake naa sosorina haisara kootou, aa kootou ku ahe no mannatu hakaraaoi. Nau ku taratara atu te mee nei ki nnapa kootou: Aaraa tama i kootou seki illoa iloo i TeAtua.

Te haitino e hakamasikeria i te mate

³⁵ E mee te tama ma ki vasirisiri peelaa, “Naa tama ku oti te mmate raa ma ki hakamassikeria peehea? Ni haitino peehea ma ki massike ma naa tama naa?” ³⁶ Teenaa ni taratara vvare koi! Kootou e illoa maa te hua laakau e toria raa see lavaa te somo i te saaita naa koi. Ki mee maa te hua laakau naa see moe iloto te kerekere raa ki para imua, te laakau naa see lavaa te somo are. ³⁷ Te laakau ku oti te somo no lasi raa see hakaranatia kootou no toria ma ki somo hoki. Seai. Kootou e toria are kootou naa hua te laakau naa. ³⁸ Saaita te hua laakau naa e somo raa, teelaa ko TeAtua raa e penapena naa tiputipu te laakau e somo ake naa, te laakau koi e kee ana tiputipu.

³⁹ Aa naa haitino naa mee kato e ora raa seai kote haitino tokotasi. Naa tama raa e mee naa haitino e tiputipu ki te tiputipu tokotasi; naa manu raa e kkee; naa manu lellee raa e kkee, aa naa ika raa hoki e kkee.

⁴⁰ Teelaa hoki e mee naa haitino telani aa ma naa haitino te kerekere. Te hakasoro mmata naa haitino telani e kee ma te hakasoro mmata naa haitino te kerekere. ⁴¹ Te laa raa e mee tana tino tiputipu hakasoro mmata, te marama raa telaa tiputipu hakasoro mmata, aa naa hetuu raa e kkee naa hakasoro mmata laatou; aa iloto iloo naa hetuu naa raa, naa hetuu e kkee hoki naa hakasoro mmata laatou.

42 Teenaa te tiputipu ma ki sura
i naa tama e mmate e hakamassikeria
no ora. Saaita te haitino te tama
e tanumia raa, teenaa se haitino e moe
no para; tana saaita e hakamasikeria raa,
te haitino naa ma ki takoto mata ora peenaa.

43 I tana tanumia ana raa, te haitino naa
e tiputipu hakallika ka matanaenae,
aa tana saaita e hakamasikeria raa,
te haitino naa ma ki hakasoro mmata
ka mata ora. 44 I tana tanu mia ana raa, teenaa
se haitino te maarama nei, aa i tana saaita
e hakamasikeria raa, teenaa se haitino
e hakaoratia TeAitu. Ki mee maa e mee te haitino
te maarama nei, teenaa e mee hoki te haitino aitu.

45 Te Laupepa Tapu raa e taratara peelaa,
“TeAtua ni penapena te tama mua raa no kauake
tana ora, tana inoa ko Adam”, tevana iaa te Adam
hakamuri raa ko TeAitu hakaora tama.✧ 46 Teelaa
seai ko te haitino aitu raa ni hakasura mai imua,
teelaa ko te haitino te maarama nei are, aa
ki oti raa te haitino aitu. 47 Te Adam mua,
te tama ni penaa ki te kerekere, se tama
te maarama nei. Te Adam hakamuri raa iaa,
teenaa se tama ni sura mai i te lani. 48 Naa tama
te maarama nei e ttaka ma te tiputipu te tama
ni penaa ki te kerekere. Naa tama te lani raa iaa
e ttaka ma te tiputipu te tama ni sura mai i te lani.

49 Taatou e ttaka ma te tiputipu te tama ni penaa
ki te kerekere, peelaa hoki taatou ma ki ttaka ma
te tiputipu te Tama te lani.

50 Aku taaina ma aku kave nei. Nau
e taratara raa ko te mee nei: Te mee e sura mai
i te pukunohi aa ma i te ttoo raa see lavaa te noho

✧ 15.45 Gen 2.7

i te Nohorana TeAtua, aa te haitino e moe no para raa see lavaa te too te ora e ora hakaoti.

⁵¹ Kootou hakannoo mai kikauatu nau te taratara huu nei: Taatou ma ki see mmate hakkaatoa, tevana iaa i te saaita te puu hakaoti e tani raa, taatou ma ki ffuri no kkee.

⁵² Naa tinotama taatou ma ki hakateki no ffuri, ma ki vave ma ko naa kkemo te karamata. Ssao te puu hakaoti e tani raa, naa tama ni mmate raa ma ki haka massikeria, aa laatou ma ki see lavaa hakaoti te mmate. Taatou hoki, naa tama koi ora, ma ki hurisia no kkee.✧

⁵³ I te aa, i te mee e moe no para raa ki hurisia ki takoto ka ora peenaa; te mee ma ki mate raa ki hurisia ki takoto see mate.

⁵⁴ Teenaa, i te saaita te vana nei ku sura, aa te mee e moe no para raa ku oti te huri no takoto ka ora raa, teenaa naa taratara te Laupepa Tapu raa ma ki ttino. Teenaa ko naa taratara e mee maa, “Te mate raa ku see haimahi i aruna taatou! Ana mahi ku oti hakaoti!”✧

⁵⁵ “Te mate nei, teehea oo mahi e laka i aruna naa mahi maatou?

Te mate nei, teehea oo mahi e mee ki hakallono isu maatou?”✧

⁵⁶ Te mate raa e kauake ana mahi te haisara ki haia te tama ki hakallono isu, aa te haisara raa e kauake ana mahi naa Loo Moses.

⁵⁷ Tevana iaa taatou ki fiafia i TeAtua, i taatou e tokonakina mai TeAriki Jesus Christ, kilavaa taatou te hakahiti vaaruna te mate ma naa haisara taatou.

⁵⁸ Aku taaina ma aku kave nei. Kootou ki taao hi manava i TeAtua. Kootou e illoa

✧ **15.52** 1 Thes 4.15-17 ✧ **15.54** Is 25.8 ✧ **15.55** Hos 13.14 (LXX)

maa naa heuna TeAriki e haia kootou naa seai ni heuna vare. Kootou ki heheuna hakappuru ki lavaa kootou naa heuna TeAriki.

16

Paul e taratara inaa mane

¹ Teenei nau ku taratara atu i naa mee kootou ni sissii mai i naa mane kootou e ssiko ki tokonaki ki naa tama TeAtua i Judea. Kootou tautari ki taku vana ni mee ake ki naa tama naa lotu i Galesia ki mee. ✧ ² Inaa Hakamarolloo kato, kootou, te tama koi kiffana no tuku hakavasi ni mane maana, e hano koi ma tana kooina e vana ia maa etau i ana mane itana heuna, ki see mee maa kootou ki ffuri no ssiko mane i taku saaita e hanatu. ³ Taku saaita e tae atu raa, kootou kutuku ni tama maa kootou kitoo naa mane kootou naa ki Jerusalem. Nau ma ki kauake naa pas laatou kioo ma laatou. ⁴ Aa ki mee maa nau ki hano hoki ma laatou, nau e lavaa te oo maatou hakapaa.

Te maanatu Paul

⁵ Nau ma ki hakataka mai i naa matakaaina vaaroto Masedonia imua, kimuri are nau ku hanatu no mmata i kootou. ✧ ⁶ Nau e maatino i aku noho hakamaarie ma kootou, ia ana nau e maanatu ma ki noho nau ma kootou i tessao te saumakallii elasi, aa te naa kootou kulavaa te tokonaki mai ki lavaa nau te horau ki aaraa kina. ⁷ Te vana ia nau see hiihai maa taku sao e noho taatou raa e potopoto koi. Ki mee TeAriki e hiihai, te naa nau ma ki noho rooroa ma kootou.

✧ **16.1** Rom 15.25-26 ✧ **16.5** Acts 19.21

8 Nau maki noho i te kina nei, i Epises, kītae kite aso te Pentekos.✠ 9 I te aa, i aa nau e mee aku lopo heuna ellasi etakkoto kīmee i te kina nei. Nau e iloa maa e tammaki naa tama i te kina nei e lotoffaeo i maatou.✠

10 Kīmee maa Timothy e hanatu peenaa kīkootou, kootou kummata ake hakaraaoi kīaa ia, kīhakauaua ia itana noho enoho ma kootou, i te aa i aa ia e heheuna hoki i naa heuna Te Ariki ma ko nau.✠ 11 Kootou see ttoka atu maa ia setama koi see iloa i naa vana. Kootou haia ana vana kittonu kīahemai hakaraaoi a ia kīaa nau; i aa nau enoho ka ttari atu kīaa ia ma naa taaina ma naa kave taatou.

12 Teenei nau kutaratara atu i te taina taatou, Apollos. Ttama naa maraa e ppuratia a nau peenaa kīhanatu ia ma naa taaina taatou no mmata i kootou. Tevana iaa a ia see hīhīhai maa ia e hanatu i te saaita nei. Tana sao e maanatu maa e taukareka raa, a ia ma kīhakasura atu.

Naa purepure hakaoti Paul

13 Kootou kīroorosi hakamattoni lokoi. Kootou kītaao hīmanava i Te Atua; kootou see ppore; kootou kīmakkaa. 14 Kootou kīheheuna ma te manava laaoi.

15 Kootou e illoa maa Stefanas ma tana haanauna raa ko naa tama mua nīlotu i Greece. Laatou e heheuna ka tokonaki kīnaa tama Te Atua. Aku taaina ma aku kave nei.✠ 16 Nau e hīhīhai maa kootou kīhakannoo kīnaa tama peenaa aa ma naa tama hoki e heheuna hakapaa ma naa tama naa.

✠ 16.8 Lev 23.15-21; Deut 16.9-11 ✠ 16.9 Acts 19.8-10 ✠ 16.10 1 Cor 4.17 ✠ 16.15 1 Cor 1.16

17 Nau e hiahia i Stefanas, Fortunatus, aa ko Akaikus ku oomai nonnoho maatou. Naa heuna kootou ku seelavaa te mee iaa nau i te kina nei ku haia naa tama naa, i kootou ku see ssura mai. 18 Nau e haia hakaraaoina iloo naa tama naa i aku heuna nei. E mee pee ko naa heheuna laatou i kootou i te kina naa. Kootou ki mmata hakaraaoi ki naa tama peenaa.

19 Naa kanohenua Te Atua i Asia raa e pureppure atu ki kootou. Aquila ma Priscilla, aa ma naa tama katoo elotu i te hare laaua raa e pureppure atu ki kootou. ✧

20 Naa tama hakkaatoa elotu e nnoho i te kina nei e pureppure atu ki kootou.

Kauatu te vaison i tapu raa ki naa taaina ma naa kave kootou.

21 Anau Paul, e purepure atu ki kootou. Aku purepure nei e sissii ki taku tino rima soko nau.

22 Tama see manava laaoi i Te Ariki raa, a ia ma ki hakallono isu.

Te Ariki maatou, koe ku au!

23 Te laaoi Te Ariki Jesus ki takoto i kootou.

24 Tellee taku manava e takoto i kootou iloto te Inoa Te Ariki, Jesus Christ. Amen.

✧ 16.19 Acts 18.2

**Na Taratara TeAtua i naa taratara Takuu
The New Testament in the Takuu language of North
Solomons Province, Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Takuu long Niugini**

Copyright © 2009 Translation Committee of Takuu, Mortlock Community

Language: Takuu

Translation by: Translation Committee of Takuu, Mortlock Community

Contributor: Isles of the Sea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-04-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 7 Jun 2022

78ef068e-b7cb-5f13-bf46-55a4db12e0f1